

SESTRINСТВО

Часопис за медицинске сестре – техничаре

Година 13 • Број 47 • Београд, април-јун 2016. • YU ISSN 1451-7590

СРБИЈА
ПРОТИВ РАКА

Пријатељи
podrživOT
fondacija za pomoc najmladima

Добитнице Награде
„Душица Спасић“

ФОТОРЕПОРТАЖА:
Са доделе Награде „Душица Спасић”

СЕСТРИНСТВО

Информативно-стручни часопис
УМСТ, КЦС, „Сестринство“
Број 47, април-јун 2016. године

Адреса: КЦС „Сестринство“
ул. Пастерова бр. 26, 11000 Београд
Тел: 011 26 43 025, 011 366 31 49
Факс: 011/ 3615 805
E-mail: umstkcs.sestrinstvo@gmail.com
umstkcs.sestrinstvo@open.telekom.rs
pubsci.sestrinstvo@gmail.com, (на овај
мејл можете слати прилоге за часопис)
(ERSTE banka), ПИБ број 103245461
Сајт: http://sestrinstvo.rs

Издавач
УМСТ, КЦС, „Сестринство“

За издавача
Председник УМСТ, КЦС, „Сестринство“
Гордана Ковачевић

Главни и одговорни уредник
Добрила Пејовић

Уредништво
Биљана Ковачевић,
Љиљана Стаменковић
Јованка Вучковић
Сузана Богдановић
Олга Симић
Наташа Васиљевић
Ивана Стојковић
Зорица Милошевић

Преводиоци
Ивана Нешић
Александра Букумировић
Данијела Ивковић

Спољни сарадник-новинар
Јагода Плавшић
Душанка Еркман

Припрема и штампа
LICEJ, Београд,
Браће Јерковић 69,
Тел/факс 011/2460-426
iklicej@yahoo.com

Уредник и редактор
Станоје Јовановић

Ликовни уредник
мр Небојша Кујунџић

Лектор
Мила Барјакгаревић

Тираж 1.000 примерака

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
614.253.5

ISSN 1451-7599 Сестринство
COBISS.SR-ID 111363596

Сестринство: часопис за медицинске сестре /
Година 13. бр 47. (април – јун 2016).
– Београд: УМСТ КЦС „Сестринство“.
Издаје тромесечно.

ПРЕДЛОЖИТЕ ДОБИТНИКА НАГРАДЕ

Поштовани читаоци,

Удружење медицинских сестара и техничара КЦС је на Петом конгресу посвећеном Историјату сестринства Републике Србије, 23. септембра 2015. године, установило Награду за животно дело „Добрила Пејовић“. Награда се додељује медицинским сестрама за резултате остварене у развоју и унапређивању квалитета сестринске и бабичке професије. За награду могу да конкуришу наше најбоље медицинске сестре, које су својим делом и радом током целокупног радног века значајно и на особен начин доприносиле неговачу и развоју своје струке и њених темељних вредности.

Награда ће бити додељена у септембру.

Критеријуме за доделу награде можете наћи на нашем веб-сајту. Додатне информације можете добити и посредством телефона нашег удружења.

Комисија за доделу награде

У
Б
О
Р
О
М
Б
О
В
О
У

Свечана академија поводом
Међународног дана
медицинских сестара

**АФИРМАЦИЈА
ПРОФЕСИЈЕ И ПРИЗНАЊА
НАЈУСПЕШНИЈИМА**

4

Додела Награде „Душица
Спасић“ у 2016. години

**ХЕРОИНЕ НАШЕГ
ВРЕМЕНА**

7

Свечана додела
Награде „Милена
Тијанић“

**ДОПРИНОС
ВАСПИТАЊУ И
ОБРАЗОВАЊУ
СЕСТАРА**

10

14

Миљана Гајовић
**ПОЖРТВОВАНА,
НЕСЕБИЧНА И ПРИЗНАТА**

Едукација, болови,
лиценце

**САВЕСНИ
И ОНИ ДРУГИ**

17

Фотографија на насловној страни:
А. Милорадовић

МЕЂУНАРОДНИ ДАН МЕДИЦИНСКИХ СЕСТАРА И ТЕХНИЧАРА – 12. МАЈ ★ ★ МЕЂ

Свечана академија поводом Међународног дана медицинских сестара

АФИРМАЦИЈА ПРОФЕСИЈЕ И ПРИЗНАЊА НАЈУСПЕШНИЈИМА

Подсећање на Флоренс Најтингејл, утемељивача модерног сестринства * Честитке бабицама за њихов празник – 5. мај * Признања сарадницима из установа које нису у саставу КЦС * Улога сестара у систему савремене здравствене заштите у нас

Међународни дан медицинских сестара и техничара – 12. мај у Клиничком центру Србије обележен је свечаном академијом, која је започела сестринском химном – песмом „Сестра“. Уз празничне честитке, скуп је пригодним речима отворила Гордана Ковачевић, председница Удружења медицинских сестара и техничара КЦС „Сестринство“ поздрављајући бројне госте.

Марија Галић, главна сестра одељења Клинике за кардиохирургију, подсетила је да 12. мај медицинске сестре широм света обележавају у част рођења Флоренс Најтингејл, која се сматра за оснивача модерног сестринства и покретача едукације медицинских сестара и професионализма у домену здравствене неге. У Србији су пре 32 године струковна удружења почела да обележавају 12. мај, промовишући своју професију различитим видовима активности и улогу медицинских сестара краја – „најјаче позитив-

Водитељ:
сестра Марија Галић

не снаге једног друштва” у нези болесних и заштити здравља људи.

Честитке су упућене и колегиницама бабицама, које обележавају 5. мај као свој дан, афирмишући своју хуману професију, значајну за изградњу здраве породице. Тим поводом Сањи Јокић, Биљани Кљајић, Добринки Митровић, Ивани Станојковић и Сњежани Марковић Гордана Ковачевић је уручила пригодне захвалнице.

Учесницима скупа је у име управе Клиничког центра Србије честитке пренела Милева Татар, заменица главног техничара те здравствене установе.

Тема овогодишњег празника сестринства коју је усвојило Међународно веће медицинских сестара (ICN) је „Сестре – снага за промене – Побољшање система здравствене заштите“, која треба да се остварује током целе године. О здравственом систему наше земље и утицају сестара на његово функционисање на скупу је го-

Млади уметник
Бојан Стојчевић

Свечана академија је започела сестринском химном

УНАРОДНИ ДАН МЕДИЦИНСКИХ СЕСТАРА И ТЕХНИЧАРА – 12. МАЈ ★ МЕЂУНАРОД

Празнична признања

Поводом 12. маја, Међународног дана медицинских сестара и техничара, захвалнице УМСТ „Сестринство“ добиле су сестре клиника и института Клиничког центра Србије. У име добитника захвалила је Олга Симић из Центра за научноистраживачки рад, наставно-образовну делатност и људске ресурсе Клиничког центра Србије.

Клиника за неурологију.....Стојна Живић
 Клиника за ендокринологију,
 дијабетес и болести
 метаболизма.....Јасмина Поповић
 Клиника за
 гастроентерологију
 и хепатологију.....Миланка Перак
 Клиника
 за кардиохирургију.....Славица Миленковић
 Клиника
 за грудну хирургију.....Данијела Пантовић
 Клиника
 за дерматовенерологију.....Александра Савић
 Клиника за очне болести.....Оља Јокић
 Клиника за васкуларну и
 ендоваскуларну хирургију....Санела Богдановић
 Клиника за опекотине,
 пластичну и
 реконструктивну хирургију.....Весна Костур
 Клиника за хематологију.....Јадранка Новески

Клиника за алергологију
 и имунологију.....Виолета Ристић
 Клиника за психијатрију.....Анђелка Мијовић
 Клиника за орл
 и максиларнофацијалну
 хирургију.....Дубравка Ненезић
 Клиника за пулмологију.....Марија Грекуловић
 Клиника за ортопедску
 хирургију и
 трауматологију.....Снежана Ковачевић
 Клиника за кардиологију.....Илинка Дудак
 Клиника
 за неурохирургију.....Марија Ражњатовић
 Клиника за
 дигестивну хирургију.....Зорица Николић
 Клиника за нефрологију.....Сања Ценић
 Клиника за
 инфективне болести.....Марина Јокић
 Клиника за урологију.....Верица Костадиновић
 Ургентни центар.....Славица Савић
Гордана Величковић
 Поликлиника.....Јасна Аврамовић
 Центар
 за нуклеарну медицину...Предраг Стојадиновић
 Центар за анестезију.....Нада Зорић
 Центар за научноистраживачки
 рад, образовну делатност и
 људске ресурсе.....Олга Симић
 Центар за радиологију
 и магнетну резонанцу.....Олга Лекић

Добитнице захвалница Удружења „Сестринство“

МЕЂУНАРОДНИ ДАН МЕДИЦИНСКИХ СЕСТАРА И ТЕХНИЧАРА – 12. МАЈ ★

Доктор дође и оде, а сестре остају...

Свечаној академији присуствовала је и др Лиса Гилфорд, професор сестринства на Универзитету у Сан Франциску у Сједињеним Државама. Обраћајући се учесницима скупа, она је говорила о положају сестара у њеној земљи и, посебно, у Калифорнији. Подсетила је на реалност у здравству: „доктор дође и оде, хирург дође и оде, а сестре су ту, уз пацијента, 24 сата“. Говорила је и о мисији Флоренс Најтингел и потреби сталне едукације сестара, јер се јављају нове болести и нове методе лечења, упозоравајући на недостатак сестринског кадра у светским релацијама. По њеним речима, „задатак сестара је да мобилишу цело окружење да се пацијент излечи“.

Угледна гошћа из САД посетила је Ургентни центар КЦС и изразила задовољство због стручности сестара и квалитета сестринске неге у нашој земљи. Својој домаћици Добрили Пејовић поклонила је књигу о менаџменту у сестринству.

ворила струковна медицинска сестра Јасмина Ратковић са Клинике за ендокринологију, дијабетес и метаболизам Клиничког центра Србије. Она се zaloжила за формирање службе здравствене неге, образовање сестара по највишим стандардима струке, за моћну професионалну асоцијацију и формирање одељења при Министарству здравља које би се бавило проблемима најбројнијег дела здравственог кадра и подизањем нивоа здравствене неге.

Захвалнице су додељене верним и вредним члановима Удружења „Сестринство“ из здравствених установа које нису у саставу Клиничког центра Србије: Биљани Маринковић Анђелковић из Завода за геронтологију у Крагујевцу, Драгани Радић из Института за медицину рада и радиолошку заштиту у Београду, Љиљани Маринчић Чакар из Завода за плућне болести и ТБЦ

у Београду, Марији Симић, која ради у Барокомори у Београду, Нади Симић, главној сестри у Заводу за геронтологију у Београду и Маји Петровић, главној сестри компаније „Еуромедик“ из Београда.

Захвалнице су припале и Радмили Ранковић Васиљевић и Дивни Кекуш, професорима Високе здравствене школе струковних студија у Београду, с којом Удружење има дугогодишњу успешну сарадњу. Захваљујући Удружењу „Сестринство“, професорка Ранковић Васиљевић истакла је „да ће сестре победити професионализмом и знањем“.

Мелодијом на хармоници „На лепом плавом Дунаву“, у уметничком делу програма учествовао је млади уметник Бојан Стојчевић, који је освојио прво место на међународном такмичењу камерне музике у Пули.

С. Ј.

ГРАДА „ДУШИЦА СПАСИЋ“ ★ НАГРАДА „ДУШИЦА СПАСИЋ“ ★ НАГРАДА „ДУШИЦА СПАСИЋ“

Додела Награде „Душица Спасић“ у 2016. години

ХЕРОИНЕ НАШЕГ ВРЕМЕНА

Овогодишњи лауреати престижне награде биле су медицинске сестре Мирослава Филиповић из Опште болнице у Новом Пазару и Жаклина Максимовић са Клинике за инфективне и тропске болести КЦС * Признање су им уручили Гордана Ковачевић, председница УМСТ КЦС „Сестринство“ и Ненад Банићевић, главни техничар КЦС * Још десет сестара добило пригодне захвалнице Удружења, а Станимирка Јанковић и Зорица Бенић плаћени боравак на Тари у време планираног симпозијума у новембру

Пригодна свечаност поводом доделе традиционалне награде „Душица Спасић“, коју по два наести пут организују Удружење медицинских сестара и техничара Клиничког центра Србије „Сестринство“ у сарадњи с часописом „Вива“, приређена је 23. марта. Скуп је отворила Марија Галић, главна сестра одељења Клинике за кардиохирургију, најављујући химну медицинских сестара, „дивну и до дна срца дирљиву песму – Сестра“, захваливши при том њеним ствараоцима: певачу Жарку Данчуу, композитору Радету Радивојевићу, аутору текста Станоју Јовановићу и иницијатору Добрили Пејовић.

У име организатора, водитељка је срдечно поздравила досадашње добитнике престижне награде, медицинске сестре у пензији које су присуствовале прослави, чланове породице Спасић, представнике часописа „Вива“ и других медија, власнике прве Српске уметничке ливнице „Браћа Јеремић“, која већ дванаест година донира статуу сестринске хероине, представнике комора медицинских сестара и техни-

чара, професоре Високе здравствене школе струковних студија у Београду и друге госте, пријатеље сестринске професије. Истакла је да су током минулих дванаест година награду „Душица Спасић“ добиле сестре бриљантних биографија, на које све оне могу бити професионално поносне.

Затим је, с пијететом и поштовањем, бираним речима казивала о Душици Спасић, о њеној оданости професији и трагичној судбини.

Душица је закорачила у незаборав

Душица Спасић била је млада медицинска сестра. Није ни могла да наслути како ће њена посвећеност послу веома брзо прекинути њену каријеру и угасити њену младост. Преминула је од вариоле вере негујући првог оболелог од те опаке и тада непрепознате болести.

Медицинска сестра Душица Спасић, разболела се и умрла 23. марта 1972. године на радном месту.

Рођена је 27. децембра 1949. године у радничкој породици. Средњу медицинску школу завршила је у

Учесници свечаног скупа у КЦС

Београду и запослила се на Првој хируршкој клиници. Тиха и скромна, умела је да се снађе у свим приликама и да обави све послове. За собом је остављала светао траг. Била је ведра и насмејана. Волела посао који ради.

Овај дан је прилика да застанемо и сетимо се тог драгог лика и околности које су претходиле њеном трагичном крају. Наиме, средином марта 1972. године владала је епидемија вариоле вере. Болест је са Блиског истока на Косово унео један хаџија. Тако је почело – 8. марта те године. Заражени пацијент из Новог Пазара са нетипичном клиничком сликом примљен је у чачанску болницу. Због погоршања стања већ сутрадан је пребачен на Институт за дерматовенерологију. Пацијенту се опште стање нагло погоршавало, због чега је исте мартовске ноћи пребачен на Прву хируршку клинику, одељење за хитну хирургију и трауматологију. Очевици су забележили: „Била су 23 часа када је група људи са Дерматовенеролошке клинике, огрнута тегет пелеринама, преносила на носилима тешко оболелог човека на Прву хируршку клинику”.

Душица Спасић је била дежурна када је пацијент примљен. Неговала га је у шок соби. Ни она ни други здравствени радници нису ни слутили да су те вечери били у директном контакту са оболелим од опаке болести, која се није јављала од 1930. и за коју се сматрало да је искорењена.

Следећег дана пацијент је умро, али је вирус остао у милионском Београду, Чачку, Новом Пазару и у још неколико мањих места у којима је оболели боравио...

Шта је све проживела та млада девојка говори и део приче др Ане Глигић, која је Душици узела узорак крви и поставила дијагнозу:

„Дана 22. марта позвана сам у Инфективну клинику у Београду да погледам случај једног оболелог пацијента. На срећу, то није била вариола вера. Међутим, у соби преко пута чула сам да неко јауче на сав глас. Питала сам инфектолога ко је то. Рекао ми је да је то једна медицинска сестра која има напад жучи. Рекла сам да желим да је видим. Била је то медицинска сестра Душица Спасић. Одмах сам посумњала да је реч о вариоли. И то најтежем облику. Имала је субкоњуктивална крварења, болове у слабинском пределу, који се нису смињивали ни после високих доза аналгетика. Знала сам да ће умрети. Предложила сам да узмемо крв и покушамо да изолујемо вирус. Душица је већ умрла када смо из њене крви утврдили на хиљаде вирусних честица у кубичку крви.

Тог 22. марта, с првим даном пролећа са ‘Торлака’ стиже лабораторијска потврда да је преминули пацијент кога је Душица примила и неговала био заражен вирусом великих богиња. Сада је све било јасно. Вариола је била у Београду. Одмах су Дерматовенеро-

Изводи из биографија и образложења предлагача

Мирослава Филиповић рођена је 1961.

године у околини Новог Пазара. Основну школу завршава у родном месту, а средњу медицинску школу у Краљеву. Одмах после завршетка школовања, 8. 10.1980. године, заснива радни однос у ташњем Здравственом центру, у Служби за плућне болести и ТБЦ, где и данас ради. Наравно, као и свака млада сестра, обавља рад у сменама, уз велику одговорност и бригу о пацијентима. То потврђује и чињеница да су је руководиоци више пута награђивали за рад, хумани однос према пацијенту и коректан однос према колегама.

После 20 година сменског рада, преузима дужност одговорне сестра. Мајка је двоје дивне деце, сина и ћерке. Ћерка креће маминим стопама: завршава Струковну медицинску школу и ради у служби хемодијализе.

И данас, после 36 година стажа, сестра Мица прва креће да обави све послове око болесника, никада није уморна, већ је ведра и насмејана. Иако сви понекад имамо својих брига, то се на њој не види. Напротив, пуна елана, ентузијазма и воље креће у нове победе као и на почетку своје каријере.

лошка клиника и Прва хируршка клиника стављене у карантин. Међутим, Душици није било спаса.”

Под окриљем хладне мартовске ноћи сахрањена је тајно на крају гробља у Реснику код Београда, где је и живела са родитељима.

Ту је и остала да је уз букете цвећа посећују сви они који су је познавали и волели.

Пожртвованост Душице Спасић није остала незапажена. Постхумно, председник СФРЈ Јосип Броз Тито одликовао ју је Орденом заслуга за народ са сребрним звездама. У Реснику улица у којој је живела носи њено име.

Биста у холу Прве хируршке Клинике КЦС вечно подсећа на њу.

Трагичном смрћу на радном месту Душица је закорачила у незаборав. Њено име данас је синоним за јаке, храбре, пожртвоване и сестре са дубоким осећајем дужности.

Жаклина Максимовић

рођена је 3. 3. 1967. године. Радни однос на Клиници за инфективне и тропске болести засновала је 27. 1. 1989. године. Као сменска сестра провела је 16 година радећи на одељењу за ХИВ и АИДС, где је била сведок различитих људских судбина и својим хуманим односом према болеснику несебично давала себе у неговању и лечењу оболелих. Пуна разумевања, увек уз пацијенте када им је било најтеже. Следећих шест година провела је на одељењу интензивне неге и реанимације, где је због специфичности болести у инфектологији и своје стручности и професионалности била уз најтеже пацијенте и дала свој допринос у збрињавању животно угрожених, када је сестринска улога најзначајнија. Сада ради на одељењу хепатитиса као сменска сестра: учествује како у планирању тако и реализацији процеса здравствене неге коју ти пацијенти захтевају, у здравствено-васпитном раду с пацијентима и члановима њихових породица ради формирања позитивних навика и усвајања здравог стила живота.

За све деценије рада показала је високу колегијалност, стручност, пожртвовање, професионалност, емпатски став у раду с болесницима, добру међуљудску комуникацију и указивала на значај тимског рада.

Дугогодишњи је члан Удружења медицинских сестара – техничара КЦС „Сестринство“, редовни посетилац предавања у оквиру континуиране медицинске едукације

Душичино жртвовање служи на част сестрама и сестринској професији. На овај начин је овековечено у годишње признање са њеним именом. Припада сестрама које су највећи део свог радног времена провеле и даривале најтежим болесницима у болесничкој соби, управо тамо где је сестра најпотребнија и где је сестринска улога незамењива и најхуманија. Ова награда је похвала и знак захвалности за изузетне резултате у раду.

Овогодишњи узори професије

У знак сећања на Душицу Спасић, јунака свога и нашег времена, хероине сестринске професије, УМСТ

„Сестринство“ и часопис „Вива“ додељују награду која носи њено име. Годишње се додељују две награде: једна узорној сестри Клиничког центра Србије, друга – сестри из других здравствених установа у Републици Србији. Заједничко им је да носиоци статуете „Душица Спасић“ могу да буду сестре изузетних људских и професионалних врлина које у својој биографији имају дугогодишњи предан рад непосредно с пацијентима.

Одлуком стручног жирија, награду у облику статуете Душице Спасић у 2016. години добиле су сестре Мирослава Филиповић, запослена у Општој болници у Новом Пазару и Жаклина Максимовић, запослена на Клиници за инфективне и тропске болести Клиничког центра Србије. Награде су им уручили Ненад Банићевић, главни техничар КЦС, и Гордана Ковачевић, председница УМСТ КЦС „Сестринство“. Честиткама се придружила и Љиљана Нешовић, уручујући слављеницама пригодне награде синдикалне организације сестара.

Саопштена су и имена медицинских сестара које су ушле у ужи избор за доделу Награде „Душица Спасић“, јер су испуниле све критеријуме. Њима је Удружење „Сестринство“ доделило пригодне захвалнице.

1. Даница Крстић – Вучје, Дом здравља,
2. Снежана Вулић – Клиника за гастроентерологију,
3. Станмирка Јанковић – Ургентни центар – Хирургија,
4. Ружа Делић – Клиника за кардиохирургију,
5. Зорица Калаба – Клиника за болести дигестивног система, Прва хируршка,
6. Мирјана Грбић – Клиника за хематологију,
7. Нада Стакић – Клиника за пулмологију,
8. Зорица Бенић – Клиника за урологију,
9. Љиљана Љубисављевић – Клиника за опекотине, пластичну и реконструктивну хирургију,
10. Зорица Јевђенијевић – Клиника за дерматовенерологију,
11. Јасмина Голубовић – Клиника за анестезију и реанимацију,
12. Стојна Живић – Клиника за неурологију.

Сестрама Станмирки Јанковић и Зорици Бенић, које имају више од 36 година радног стажа, плаћен је боравак на Тари током планираног симпозијума у новембру.

С. Ј.

★ НАГРАДА „МИЛЕНА ТИЈАНИЋ“ ★ НАГРАДА „МИЛЕНА ТИЈАНИЋ“ ★ НАГРАДА „МИЛЕНА ТИЈАНИЋ“

Свечана додела Награде „Милена Тијанић“

ДОПРИНОС ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ СЕСТАРА

Добитник престижног признања за 2015. годину, коју додељује Висока здравствена школа струковних студија у Београду је Жаклина Пајевић, струковна медицинска сестра и специјалиста струковних студија из Ниша

Висока Здравствена школа струковних студија у Београду (Земун, Цара Душана 254) објавила је конкурс од 17. 11. 2015. до 18. 1. 2016. за доделу традиционалне награде – Статуе „Милена Тијанић“ за 2015. годину. Награда се додељује медицинској сестри за изузетан допринос васпитању и образовању медицинских сестара Србије.

Комисија за доделу Награде, у саставу проф. др Негра Терзић, председник; Милијана Матијевић, виша медицинска сестра, дипл. инж; Жаклина Ђурић, виша медицинска сестра; мр сц. Сања Станисављевић, предавач, и Биљана Мајсторовић, наставница практичне наставе, имала је тежак задатак. Од пет предложених кандидата није било лако на основу минималних разлика изабрати добитницу овог престижног признања.

Ипак, уважавајући критеријуме за избор, Комисија је једногласно одлучила да традиционалну награду „Милена Тијанић“ за 2015. годину додели Жаклини Пајевић, струковној медицинској сестри и специјалисти струковних студија запосленој на радном месту главне сестре Клинике за гастроентерологију и хепатологију у Клиничком центру Ниш – Медицинског факултета Универзитета у Нишу.

Визионар и истраживач

Жаклина Пајевић рођена је 1968. године у Нишу, где је завршила Средњу медицинску школу. Вишу медицинску школу у Београду завршила је 2003, где је стекла звање струковне медицинске сестре 2010. године, а специјалистички рад на Медицинском факултету у Нишу одбранила је 2012. године и стекла звање специјалиста струковних студија.

Жаклина Пајевић:
сестринство нема границе

Радни век Жаклина започела је 1987. године на одељењу за неурологију, а затим на одељењу за неурохирургију (по шест месеци). Од 1989. запослена је на одељењу гастроентерологије и хепатологије тадашње Опште болнице у Нишу, а сада клинике Клиничког центра у Нишу. Након 15 година сменског рада на одеље-

Жаклина Пајевић и проф. др Анђелка Лазаревић,
директор школе

њу интензивне неге, од 2005. године до данас обавља дужност главне сестре.

Сменски рад је није спречио да се усавршава и да унесе новине у свакодневни рад како би унапредила струку и квалитет пружања здравствене неге болесницима. Увођењем савремених метода рада непрестано је едуковала сестре и побољшавала услове за њихов рад и квалитет тога рада

Као визионар, спреман да уведе новине и увек пружи максимум, а на предлог КЦ Ниш, укључена је у пројекат „Софреко“ под покровитељством Министарства здравља Србије. Пројекат се односи на реконструкцију четири клиничка центра у нашој земљи 2011–2013. године. Она је указивала на проблеме из праксе и потребу побољшања услова за рад сестара.

Сарадник је у реализацији практичне наставе у оквиру катедре за здравствену негу на Медицинском факултету у Нишу од 2013, где ради по уговору о делу и из ентузијазма.

Како би ушла у суштину проблема на које је најлазила у току процеса рада, покренула је више истраживања која су се односила на квалитет живота болесника са одређеном болешћу са темом „Едукација медицинских сестара, жеља или обавеза“. Резултате је представљала на скуповима тадашњег Савеза здравствених радника Србије и Црне Горе.

Радила је као организатор и реализатор више курсева у више градова и здравствених установа у нашој републици ради подизања образовног нивоа запослених медицинских сестара, тиме и квалитета њиховог рада у пракси.

Ентузијазам, ауторитет, беседништво

Ради прикупљања искустава и праћења новина о развоју и организацији сестринске службе и могућности њихове примене, обишла је већи број болница у Лондону, Бечу, Загребу и Љубљани.

Након обиласка Клиничког центра у Љубљани, 2007. године, као главна сестра направила је комплетну реорганизацију сестринске службе ендоскопских кабинета у којима је едукован већи број сестара југа Србије које се баве тим послом. Организовала је више курсева и креативних радионица из области ендоскопије на нивоу Србије.

Аутор је стручних радова који су објављени у књигама и часописима и представљани на стручним скуповима у земљи и иностранству.

Организатор је већег броја донаторских акција у сарадњи са медицинским сестрама из Швајцарске, ради побољшања услова рада сестара и боравка пацијената у Клиничком центру. Тиме је обезбедила 250 кревета са пратећом опремом и даљинским управљачем, чиме се знатно олакшава рад сестара у јединицама интензивне неге.

Успоставила је сарадњу са сестрама из болнице „Асана Шпитал“ у Швајцарској. Информација о оствареној сарадњи „која ће се наставити“, објављена је у часопису „Бело срце“ и на сајту КЦ Ниш, а у октобру 2011. у локалним новинама у Цириху. У Клиничком центру у Нишу позната је као сестра ентузијаста, ведро духа и особа од ауторитета. Њена професионалност указује на то да се ставом и знањем постиже равноправност у тиму.

Неколико пута гостовала је на локалној телевизији: казивала је о сарадњи са иностраним сестрама, донацијама и сестринству које нема граница. Говорила је о значају сестринства на терцијарном нивоу, тимском раду, комуникацији, начину укључивања младог кадра у процес рада.

Посебно се истиче њен емпатски став према болесницима оболелим од инфламаторних болести црева. Поводом Светског дана оболелих од запаљењских болести црева, 2015. године, говорила је на нишкој телевизији о значају раног препознавања болести заједно са пацијентом који је у ремисији болести. Укључена је у већи број пројеката у истраживањима најсавременијих лекова за ту групу болесника.

По угледу на Европу, једна је од главних учесника формирања прве ускеспецијализоване подружнице Србије за ту групу болести при удружењу лекара, чији је потпредседник од децембра 2015. године.

За предани рад добитница је једне повеље и више захвалница.

Милена Тијанић
чије име награда носи

Подстицај и љубав према професији

Свечаност доделе Награде „Милена Тијанић“ за 2015. годину организована је 4. априла у амфитеатру школе. Водитељ програма био је предавач Жарко Кривокапић. Он је подсетио учеснике скупа да се сваке године додељује Статуа „Милена Тијанић“ медицинској сестри која је уз преданост и љубав према професији, дала посебан допринос васпитању и образовању медицинских сестара.

О значају награде говорила је проф. др Радмила Ранковић Васиљевић, шеф студијског програма струковна медицинска сестра. Уверена је да ће ова награда бити подстицај за даљи рад на унапређивању васпитања

Проф. др Радмила Ранковић
Васиљевић и Жаклина Пајевић

Зорица Милошевић, Милена Тијанић
и добитница награде

Милијана Матијевић и Милена Тијанић
са добитницом признања

★ НАГРАДА „МИЛЕНА ТИЈАНИЋ“ ★ НАГРАДА „МИЛЕНА ТИЈАНИЋ“ ★ НАГРАДА „МИЛЕНА ТИЈАНИЋ“

и образовања медицинских сестара у Републици Србији.

Након пригодног дела уметничког програма, у коме су учествовали ученица пијанисткиња Емилија Матић, песник, сликар и вајар Славиша Живковић и студенткиња Марија Тадић, проф. др Негра Терзић прогласила је овогодишњу добитницу награде. Директорка школе проф. др Анђелка Лазаревић уручила је престижно признање.

Сви смо ми Милене Тијанић.

Добитница награде Жаклина Пајевић обратила се учесницима скупа речима:

Досадашњи добитници

Награда је установљена 2000. године и први пут је додељена Милене Тијанић, чије ће име убудуће носити.

Од 2005, када је припала Жани Алексић, додељивана је сваке друге или треће године. Две године касније (2007) добитник је била Душанка Крајчиновић, 2009. признање су добиле Рада Гарчевић Медведев и Анђелка Котевић, а 2012. Слободанка Манојловић.

За 2014. награда је припала Милијани Матијевић, а за 2015. Жаклини Пајевић.

„Путујући данас из Ниша размишљала сам како да искажем захвалност за толику привилегију носиоца највећег сестринског признања... При том, сећања ми упорно навиру и враћају се на деведесет и неке. Први индекс, прва књига несебично написана сестри, први испит, прве бачене бомбе у мојој близини, прво самопоуздање и вера коју ова школа несебично даје.

Шта рећи за овом говорницом а да бар делимично укажем на величину награде и дочарам своја осећања... Свака помисао ме је обесхрабривала.

Тако снажно и велико признање, а, у суштини, ја сам, тек само једна од вас. Сви смо ми овде будуће Милене Тијанић, јер несебично дајемо себе сестринству.

Међутим, осећати захвалност а не исказати је, кажу, исто је што и упаковати поклон, а не уручити га.

У свакодневном животу научене смо да пружамо, да се дајемо и често тешко препознајемо када примамо! Али уз захвалност живот постаје богатији!

Хвала Вам!

Хвала, начелници интензивне неге клинике и Клиници за гастроентерологију и хепатологију које су ме предложиле.

Хвала управи КЦ Ниш која ми је дала шансу да покажем шта умем и знам и шта сам научила у овој школи из које сам потекла.

Хвала Комисији Високе здравствене школе струковних студија која ме сматрала заслужном за ову престижну награду и указала част да осетим топлину руке госпође Милене Тијанић, о којој сам само читала и слушала од мојих професора.

Хвала будућим колегиницама та стрпљење.

Наоружали сте се знањем које ова школа несебично дарује. Али будите спремни да и даље учите. Учи се и у пракси, у току процеса рада. Увек будите своји, имајте веру у себе, јер смо ми научене да радимо и за људе и с људима. Ја вам желим да своје знање пренесете млађим колегиницама, да пренесете болесницима и снагу и љубав. Поштујте једни друге, јер то је снага сестринства.

Хвала свима, хвала нашој професији!“

* * *

Будући да у човековом животу посебно место заузима тренутак завршетка једног дела школовања, наставник школе Верица Трбовић прочитала је текст Заклетве, након чега је уследило свечано уручивање диплома, а најбољим студентима генерације уз дипломе дариване су и књиге.

Негра Терзић

*Жаклина Пајевић
и проф. др Негра Терзић*

*Жаклина Пајевић, Милене Тијанић
и Снежана Миљковић из КЦ Ниш*

Извештај са 17. европског конгреса уролошких сестара у Минхену

БОГАТСТВО ТЕМА И ИСКУСТАВА

Од 12. до 14. марта одржан је 17. европски конгрес уролошких сестара (EAUN), у Минхену, Немачка.

Присутствовала сам скупу у својству делегата на редовном националном састанку који се одржава у оквиру Конгреса, а делегате позива садашњи председник EAUN Л. Друдге. На састанку се свако од делегата представио и сваком је председник пожелео добродошлицу.

На скупу је представљен дневни ред уз план и предлог шта треба усвојити и остварити до следећег конгреса. Представљени су различити водичи (Guidelines), групе чланова, стипендије, Европска школа уролошких сестара, специјалне занимљиве теме, ис-

траживања, те информатор за пацијенте. Предложено је отварање FACEBOOK странице за размену комуникације чланова.

Конгресу је присуствовало 250 сестара из Европе, највише из земаља Западне Европе и Скандинавије.

Уз добродошлицу, Конгрес је отворио председник Л. Друдге из Лондона. Рад се одвијао у облику плернарних сесија, тематских сесија, специјалних сесија, постер-сесија, видео-сесије и ESU КУРСА.

Говорило се о следећим темама: цистоскопија, уродинамика код неурогене мокраћне бешике, компликације код цистектомије, перспективе неге код карцинома простате, сексуалност код карцинома, водичи за уретралну мушку катетеризацију, неoadjuвантни третман код карцинома мокраћне бешике, програм рехабилитације код уринарне инконтиненције, пушење и карцином уринарног тракта, употреба пробиотика у уролошкој нези, мултидисциплинарни тим у урологији, добро у теорији, а лоше у пракси, информације за пацијенте оболеле од карцинома мокраћне бешике, квалитет живота код пацијената са уростомом.

Највећи утисак на мене оставила је видео-сесија, „Сестринска нега у покрету“: искуства сестара из Швајцарске, Холандије и Немачке, представљање нових стратегија охрабрења сестара за рад у уролошким клиникама, роботска хирургија и медицинске сестре и њихова искуства током посете Африци.

Много је лепих утисака понесених са Конгреса. Још више одушевљава леп, уређен, чист и функционалан изглед Минхена, главног града немачке покрајине Баварске. То је посебан стил или уметност живота.

Следећи, 18. EAUN биће одржан од 25. до 27. марта 2017. године у Лондону.

Едукатор Клинике за урологију
Валентина Петковић

Миљана Гајовић

ПОЖРТВОВАНА, НЕСЕБИЧНА И ПРИЗНАТА

Радосна девојчица и вредна ученица израста у просвећену сестру са лидерским способностима, која стреми бољем, поштује сараднике и води сестре степеницама успеха кроз праксу, уз признање професионалаца и јавности, испуњена на личном и професионалном плану

Миљана Миња Симеуновић Гајовић рођена је 1950. године у селу Обрва код Краљева. Основну школу похађала је у родном месту, а следећа четири разреда у Лађевцима. Безбрижни дани пуни радости, лепоте игре и дружења у дивним пределима уз Западну Мораву испунили су њено детињство. Млађа сестра и она имале су редовне обавезе у породичном домаћинству примерене узрасту. С годинама обавезе су се повећавале. Тако су изграђивале радне навике и одговорности. Отац Радојко Симеуновић био је службеник у рачуноводству Опште болнице у Краљеву, мајка Марија радница, а касније шеф вешераја у истој болници.

*Први дани
у сестринској униформи*

У вечерњим сатима родитељи су причали о послу у болници, каже Миња. Често су долазили неки нама непознати људи, сиромашни и вероватно без осигурања. Отац их је саветовао како да остваре бесплатно лечење. Памтим речи захвалност тих људи и задовољство мојих родитеља. То је оставило трага у мојој души и начинило алтруисту од мене. О будућој професији нисам размишљала. То је некако следило, подразумевало се. Уписала сам се у Средњу медицинску школу у Краљеву 1965. године, која је у то време била једна од најбољих у Србији. Те године смо се преселили у породичну кућу у Краљеву.

Од првих корака до „одложеног“ пензионисања

Упркос целодневним обавезама колегиница Миљана била је одлична ученица. У преподневним сатима практична настава у болници, а поподневне сате испуњавала је теоријска настава у школи. Заволела је будући позив. Свидела јој се униформа: лепа плава хаљина и бела кецеља. На глави уштиркана бела капа. Уживала је на пракси. Волела је да се дружи, не запостављајући учење.

Након средње школе уписује се у Вишу школу Југословенског црвеног крста у Београду, која јој отвара нове хоризонте. Дивни професори на челу са Миленом Тијанић разбуктали су у њој љубав за људе и указали на нове професионалне могућности. Отворили су видике за нова знања, идеје и разумевање суштине сестринства.

Почела је да ради у августу 1971. године у Служби за плућне болести и туберкулозу. Први радни дан почео је ноћном сменом. Данас је нешто тако незамисливо. На одељењу су радили искусни болничари. С љубављу су усмеравали њене прве кораке у пракси. Најлепше успомене носи управо из тог времена. Остала је посебна сензитивност према оболелима од плућних болести и утемељен снажан осећај за болесног човека. Приврженост професији која ће обележити не само њен живот већ посредно и сестринство Краљева на размеђи два века.

На Вишој школи дипломирала је крајем 1973. године. С много енергије и ентузијазма примењивала је стечено знање на Грудном одељењу Опште болнице у Краљеву. Широког осмеха, крупне зелене очи као обале Мораве, топлина и мио глас били су оружје с којима је успевала да задобије поверење и разумевање за увођење новина, уз ентузијазам који је лако преносила на све око себе.

Главне сестре одељења у болници

Дужност одговорне сестре пулмолошког одељења обавља од 1978. године, а 1996. изабрана је за главну сестру Пнеумофтизиолошке службе. Учесћем у раду Колегијума главних сестара знатно је доприносила побољшању квалитета рада у области сестринства.

Прошла је све степенице развоја, од сменске сестре, главне сестре многих организационих целина, до челне позиције у установи. Главна сестра Здравственог центра „Студеница“ била је од 2000. до пензионисања. Одлазак у пензију одложила је неколико месеци због земљотреса који је погодио Краљево и тешко оштетио болницу. Да помогне у невољи богатим знањем и искуством.

Сви њени учитељи и ученици

На руководећим положајима била је и у тешким ратним и смутним временима за наш народ и током демократских промена и транзиције. Краљево је прихватило велики број избеглих и интерно расељених лица, што је знатно утицало на специфичност и разноликост здравствених потреба.

*Лепосава Сека Лазовић, Јелица Милановић,
Биљана Лопичић, Милосија Богуновић,
Миљана Гајовић и Марија Мијајловић*

Колегиница Гајовић увек истиче да је имала срећу и задовољство да ради с правим сарадницима. Имала је дивне учитеље, који су у њој препознали неспутану енергију. Посебно издваја болничаре, чија су места, нажалост, укинута средином седамдесетих година 20. века. Разумевајући значај и потребу за кадром тог профила, на нивоу Здравственог центра после 2000. изборила се за увођење помоћног радника у здравству.

Ослањајући се на сарадњу колега и колегиница, уз поштовање лекара и разумевање управе установе, уз радозналост и неспорне организаторске способности, успела је да уведе нове методе рада, дефинише стандарде и процедуре. Тим сестара којима је руководила прихватио је новине у раду чинећи и прве кораке у примени метода процеса здравствене неге.

Непрестано наглашава важност тимског рада. Када говори о свом раду, увек помиње болничаре, те колегиницу Милосију Богуновић, доктора Саву Ковачевића и многе друге. Захваљује им за њихов подстицај и подршку. Но не може се писати о њој а не рећи да су захваљујући њеном ентузијазму и упорности сестре Краљева постале препознатљиве на нивоу државе. Подстакла је и развила потребу да стално уче, да се усавршавају, да унапређују свакодневну праксу, да схвате и примењују етичке принципе, да изграде свест о значају професије која је јединствена и незамењива карица у здравственом систему и да се, коначно, боре за афирмацију и аутономију сестринске професије.

Од струковних организација до сарадње с водећим установама

Као млада сестру укључује се у струковну организацију. Са професионалном зрелошћу десет година оба-

вља функцију председника Друштва сестара Општинске организације и Савеза здравствених радника Југославије. У тој декади максимално се ангажовала да промовише сестринство Краљева. Заједно су успеле да прескоче оквире провинције и афирмишу сестринство Краљева на локалном, али и на државном нивоу. Објавила је око 20 стручних радова.

Била је члан иницијативног одбора за формирање Удружење медицинских сестара Југославије 1995. године и члан Управног одбора новоформираног Удружења све до 2001. године. Председник Пулмолошке секције Србије при Удружењу постаје 1996. године. Посредством самосталног сестринског удружења и секције коју је водила постиже нове помаке у стандардизовању неге пулмолошких болесника. Организацијом и тематиком стручних састанака привлачила је знатан број сестара, које су усвајале нова сазнања и преносиле их у своје колективе. Много пута су и сестре Здравственог центра „Студеница“ биле домаћини стручних скупова. Памтимо их као добре организаторе и срдчане домаћине, који нису пропуштали прилику да нам покажу културно-историјско и природно богатство свога краја.

Здравствени центар „Студеница“ установио је Протокол о сарадњи са Војномедицинском академијом, болницом у Сибиу у Румунији, КБЦ „Бежанијска коса“, Клиничким центром и Домом здравља у Марибору. Организовани су и студијски боравци у установама у иностранству. Руководећи тим сестара бивао је богатији и успешнији захваљујући размени искустава и способности да уживају у свом послу, да буду пример добре праксе и да, како каже њихова Миња, знају да „увек може боље“.

Професионална признања и следбеници

Бројне награде и признања сестринских удружења само су доказ да сам професији дала велики део себе. За најуспешнију сестру проглашена сам 2007. године на прослави поводом обележавања осам векова од оснивања Прве српске болнице у Студеници. Велико признање, огромна одговорност, дивно осећање захвалности за дугогодишњи рад. Награда је подстакла жељу да будем још боља и успешнија, улила ми је додатну енергију и ентузијазам да будем још посвећенија послу. Може ли то? Знам, увек може боље. Имала сам веома вредне и поуздане сараднике, који су ми помогли да иза себе оставим добар руководећи кадар у сестринству, припремљене младе сестре за обавезе и задатке. Сестра Марија Мијајловић успешно ме заменила после пензионисања 2011. године. Данас је на челу тима сестара болнице у Краљеву. Несебично сам пружала своје знање искуство, љубав, разумевање и стрпљење за нове генерације сестара које корачају у овој предивној и хуманој професији. Мој професионални пут и рад у области сестринства донео ми је многа признања и многа дивна пријатељства.

Миљана Гајовић била је једна од 10 сестара које су чиниле Радну групу за унапређивање здравствене неге, формиране 2002. године при Министарству здравља Републике Србије. Задатак тима сестара било је законско и подзаконско регулисање сестринске професије. Миња је активно учествовала у раду и уз ентузијазам и сизифовски посао, сачињен је велики број докумената, али, нажалост, мало је помака на том пољу све до данашњег дана.

Афирмација ЗЦ „Студеница“

Здравствени центар „Студеница“ је захваљујући руковођству установе, успесима у раду и специфичности друштвене заједнице (Краљево је град у који се слила непрегледна колона више од 30.000 хиљада избеглих и расељених лица) био изабран за остваривање већине пројеката који су покренути у Министарству здравља. Истичемо два у којима је тим руководећих сестара имао значајно учешће: Изабрани лекар – у примарној здравственој заштити и Развој здравства Србије – у секундарној здравственој заштити.

За колегиницу Гајовић то је био истински изазов. И искористила је шансу за развој сестринске професије. Подстицала је сестре да стичу образовање. Више од сто сестара је за кратко време завршило Вишу школу. Организовала је курсеве за унапређивање вештина комуникације и увођење сестринске документације.

Заједнички снимак медицинског тима са Томицом Милосављевићем, некадашњим министром здравља и Драгицом Булатовић, саветником за здравствену негу

Посебан допринос снажењу сестара постигнут је учешћем у едукацији посредством пројекта ЛЕМООН, који је оствариван у Марибору под вођством Мајде Шлајмер Јапел, дојена у сестринству Југославије, наше некадашње државе. Учење путем радионица омогућило је сестрама да развију успешну комуникацију и креативно размишљање, да схвате значај самосталног одлучивања, уз примену новостечених знања формалним и неформалним образовањем. Посебно значајно било је поглавље 11, које помаже сестрама и бабицама да сагледају своју улогу у друштву, да узму будућност у своје руке и да се храбро и достојанствено изборе за неопходне промене.

Резултати су били изванредни. Здравствени центар „Студеница“ једна је од првих акредитованих установа у Србији. Миња Гајовић и сестре Краљева познате су, признате и видљиве. Чести су њихови наступи у електронским и штампаним медијима и на трговима у афирмацији јавног здравља. Сестре Здравственог центра су самостално и равноправно са осталим здравственим радницима, посебно лекарима, учествовале у раду курсева, радионица и доношењу закључака и предлога за трансформацију служби и здравства уопште. Систематизацијом у оквиру установе Миња је успела да угради Службу здравствене неге као самосталну организациону и функционалну целину, што је мало установа у Србији имало.

О породици, пензионерским данима, професији

Пошто је дипломирала на Вишој школи, озваничила је своју дугогодишњу везу венчањем са Алексом, 1974. године. Породични живот обогатили су Анђелка и Ђорђе. Анђелка је наставила породичну традицију: ради у кадровској служби у болници. Она је подарила Мињи унука Александра, који је средњошколац, и унуку Наталију, која жели да буде као бака, или бака жели да Наталија буде као она. Време ће показати. Син Ђорђе је дипломирао на Природно-математичком факултету, али је, нажалост још увек незапослен.

Миљана Гајовић: чувајте достојанство професије

Миња и супруг баве се пчеларством, уживају у ланганим шетњама и сакупљању гљива. Вечерњи сати резервисани су за добру књигу. А толико их је непрочитаних. Немирни дух и потреба да буде од користи периодично воде Мињу у Швајцарску, где помаже сестринцима у одгајању деце. То је и лепа прилика да се обилази та дивна земља и упознају нови људи.

Стиже и да обиђе своју установу и да прати токове сестринства. На све свечаности позивају је редовно из установе. Недавно је, поводом обележавања 20 година рада Удружења сестара и бабица Србије добила Повељу у знак признања и захвалности за остварене идеале и допринос развоју савременог сестринства.

На крају Мињина порука за све сестре Србије:

Чувајте достојанство своје професије. Поред униформе, носите и љубав за посао који радите. Имајте на уму колико је племенитих, пожртвованих и надасве достојних људи крчило пут овој часној професији.

Наша порука Мињи:

Драга Миња, уживај у плодовима свога рада и љубави за све нас!

Милијана Матијевић

Едукација, бодови, лиценце САВЕСНИ И ОНИ ДРУГИ

*Неки су одговорно прикупили бодове и без проблема обновили лиценце.
Други су привидно храбри говорили да им то не треба и да им нико ништа не може.
А онда је настала фрка, неизвесност, страх... Безброј питања а одговор само један:
потребно је само у у законом предвиђеном року скупити бодове
и поднети документацију за релиценцирање*

Прошло је оно најтеже. У 2015. години почела је обнова лиценци које су прве издате. Као и увек и међу нама је било савесних и одговорних који су бодове прикупили по тадашњем правилнику и без проблема обновили лиценце. Било је и привидно храбрих колега које су прогнозирали да ће се коморе укинути и, наравно, оних који су надмено говорили: „Мени то не треба и нико ми ништа не може!“

А онда је међу њима настала трка, фрка, неизвесност. Уселио се и страх. Телефон звони, непрекидно. Зову ме колеге, моле и траже информацију о томе када, где и за колико бодова се одржава едукација. У задњи час почиње да ради савест: „Немам довољан број бодова, нећу моћи да обновим лиценцу. Шта ће бити са мном, и с послом?“ Безброј питања, а одговор један, прилично једноставан: само је потребно у законом предвиђеном року скупити бодове и поднети документацију за релиценцирање.

Свако се сналазио како је знао и умео. Трчање на све стране, стручни састанци, курсеви, онлајн тестови. Требало је убрзано све пропуштено надокнадити.

Удружење „Сестринство“ је у прошлој години имало велики број акредитованих програма: едукације су се редовно одржавале у Београду, Крагујевцу и другим местима по позиву.

У децембру је ступио на снагу нови правилник о едукацији са смањењем бодова, али се њиме уводи и полагање лиценчног испита за оне који ипак нису скупили довољан број – 120 бодова.

Телефон и даље звони.

Зову ме поново колеге. Сада да ми захвале што су успели да сакупе бодове, да су обновили лиценце захваљујући мени и информацијама о едукацијама у организацији Удружења „Сестринство“. Захвалност што су успели да сачувају радно место.

Захвалност дугујемо нашем удружењу „Сестринство“

Драге колеге. Ни тада, ни сада и никада нисам говорила у једнини. Увек сам истицала да је испред мене „Сестринство“ и да захваљујући Удружењу, Добрили Пејовић, Зорици Милошевић, па и мојој маленкости имате нове лиценце. Наравно, и уз вашу жељу и напор.

Сви ви, заправо, дугујете захвалност која припада Удружењу медицинских сестара – техничара КЦС „Сестринство“. Биљана коју ви знате само је активиста и стручни сарадник за организацију Континуиране медицинске едукације. И ништа не би могла да учини да иза свега не стоји Удружење.

Свима вама срећна обнова лиценце!

Користим прилику да захвалим свима сестрама – техничарима који су од почетка обавезне едукације, дакле свих седам година, прикупљали бодове посредством Удружења „Сестринство“. Многи су постали чланови Удружења и током претходних седам година смо се добро упознали и зближили. Драго ми је што ме се радо сећате и када вам није потребна информација о едукацији. Зовете ме када треба да добијете информацију о свему и свачему у Крагујевцу: Заказивање прегледа у Клиничком

центру, распродаје у „Плази“, када тражите стан за дете, када имате радосне тренутке у приватним животима (удаја женидба, рађање детета). Протеклих година било је много радосних тренутака, много је беба рођено. Баш у марту, у време одржавања мартовске едукације у Крагујевцу, рођен је мали Ђорђе, а мама др Марија и тата Саша, стоматолог, све време су уредно из Варварина долазили у Крагујевац на едукације. Наравно, Марија је одмах после порођаја најавила да ће убудуће и беба долазити у Крагујевац

Морам да поменем и најстаријег учесника едукације. То је др Милан Алексић, хирург који редовно долази у Крагујевац. Он има само 82 године, обновио је лиценцу и још је радно активан и ангажован на пословима хирурга. Све похвале за њега.

Овај текст не могу да завршим а да не поменем и неке колеге које, нажалост, више нису међу нама: др Тања Марковић, виролог из Београда, др Микица Божић, педијатар из Ариља, Зорка Марковић, фармацеут из Врњачке Бање... За седам година много се колега разболело, много залечило и излечило, али доста њих и није више међу нама .

Наредних седам година ће још брже проћи!

И шта да вам, поштоване колеге, поручим за крај? Удружење „Сестринство“ и ја, наравно, бићемо с вама и уз вас и наредних седам година. Увек ћете на вре-

ме примити мејл, смс поруку о предстојећим планираним и пријављеним едукацијама. Информације ћете наћи и на страницама нашег часописа „Сестринство“. На вама је да само редовно и по правилнику сакупљате бодове. Претходних седам година брзо је прошло, а наредних седам проћи ће још брже. Срећно!

*У име Удружења „Сестринство“,
Биљана Маринковић Анђелковић*

Представљамо вам службу поливалентне патронаже Бор ТЕРЕН ЈЕ ЊИХОВА ОРДИНАЦИЈА

Насеље Бор било је у далекој прошлости у саставу провинције Римског царства, чији је главни град био Виминацијум (надомак Костолца). Много пута се ратовало, господари су се мењали. Интензивни развој града започиње 1903, када је Ђорђе Вајферт отворио рудник бакра. Тридесетих година прошлог века био је то један од највећих рудника у Европи. Град је насељаван стручним кадром потребним за рад у руднику, те је етнички састав врло разнолик.

Дом здравља Бор основан је 1953. године. Први управник био је др Михајло Петровски. При дому је функционисала служба хитне помоћи и служба за кућне посете. У већим околним селима радиле су здравствене станице и амбуланте. Здравствена станица у Злоту помиње се још 1924, а у Кривељу 1926. године.

Током времена здравствена служба се развијала у складу са могућностима. Сада је то модерна здравствена установа која је акредитована у мају 2015. године, спремна да одговори потребама више од педесет хиљада становника. У процесу акредитације Патронажна служба је била посебно похваљена као најбоља на нивоу Дома здравља.

Патронажа је у Бору формирана 1979. године. Организована је као моновалентна. Прва сестра која је обављала послове у патронажи јесте виша медицинска сестра Радомирка Игњатовић.

Данас Дом здравља и Патронажна служба покривају територију града Бора и 13 села Тимочке крајине површине од 856 квадратних километара. Убраја се у пространије и разуђеније општине у Србији.

Служба поливалентне патронаже уз максималне напоре покушава да на најбољи начин одговори захтевима и потребама људи на територији општине, каже Снежана Милутиновић, донедавно надзорна сестра патронажне службе. Сестре су редовно на терену, што и делокруг рада налаже. Поред знања и вештина за област здравствене неге, оне морају да поседују и читав низ

Уобичајен дневни радни договор

других вештина, као што је управљање моторним возилом по околним врлетима. Често су у ситуацији да импровизују на терену. Ентузијазам им не дозвољава да посустану. Активне су и у одржавању различитих манифестација у области јавног здравља. У складу са нормативима, прве су код породиље. Често обаве и више посета него што се може евидентирати. Осмех и топла реч, уз емпатски став, отварају им сва врата. Сматрају их за пријатеље сваке породице.

Разуђеност терена и временске непогоде отежавају обављање посета. Посебно зиме. Оне су у Бору и околини хладне, са много снега, који се понекад задржава до маја. Пuteви бивају завејани, тешко проходни. У пртљажнику аутомобила увек се нађе лопата како би могле да рашчисте прилаз некој удаљеној кући.

Већ само два примера из свакодневне праксе могу помоћи да се разуме комплексност захтева који се постављају пред сестре на терену:

Сећам се једне старије особе. Живео је сам. Његова деца су негде расута по свету. Он сам, полупокретан, без воље за животом. Проговори само онда када дође патронажна сестра. Жељан разговора, друштва и топле речи. Кад год смо пролазили туда, свраћали смо. Онако да попричамо. Да питамо је ли узео лекове, јео... Увек је причао о својој деци, показивао слике и надао се да ће му доћи у посету. Прошао је Божић, Ускрс, стигло лето, али нису дошли... Једна година, две и тако редом... Полако се гасио осмех и све мање је причао о њима. Морао је у болницу на лечење, но он је то одбио. Свраћали смо чешиће, по налогу лекара, а и без тога. Увек када смо имали времена да пружимо неку топлу, људску реч... Једног дана су нам сељани рекли да га нема. Кажу да се одморио. Деца нису дошла.

И данас када прођу тим селом сестре погледају у правцу његове куће. Пустош!

Удаљено село. Део прелазимо колима, а други пешике до појате. Улазимо у собу. На кревету је беба ци-

Уз медицинску опрему, лопата је незамењиво зимско помагало

јанотична, са ослабљеним тонусом. Мајка узнемирена, скоро у хистеричном нападу. Весна Петровић, педијатријска сестра, подиже бебу, проверава тонус. Види да је дете млтаво. Окреће га потрбушке и схвата да мора хитно у болницу, на децје одељење. Ставља беби капи у нос и покушава да је инхалира. Породица нема ауто. Друга сестра трчи у комшилук и моли за помоћ. Зовемо одмах докторку педијатра да обави припреме и сачека бебу у амбуланти. Патронажна сестра одвози бебу са родитељима до болнице. Беба је спасена. Било је питање тренутка да се један живот спасе.

И то није све. Свака породица је прича за себе и неоновљиво искуство. У неким кућама затицали смо смрад и буве. Бежали смо од чопора паса до аута колико нас ноге носе. Довијали смо се са психичко оболелима и глувонемима. „Рукама“ се споразумевали с кинеским породицама. И чега све још није било што само живот може да „режира“.

Недовољан је број сестара као и у другим службама. Недостаје им и бар још један аутомобил како би могле ефикасније да обаве послове на терену.

Патронажне сестре су чланови самосталног Удружења здравствених радника Бор – УЗРБ. Континуирана едукација се организује преко Удружења. Патронажне сестре су биле први акредитовани предавачи. Примењујући различите видове и методе едукације, обезбеђују себи бодове како не би плаћале често високе ко-тизације, јер за то немају средстава, а ни спонзоре.

Посао патронажне сестре је комплексан, захтеван и одговоран. То је једина служба где је сестра потпуно самостална у планирању, реализацији, евалуацији и организацији здравствене неге

За квалитетно обављање посла неопходни су ентузијазам, стручност и знање. Патронажне сестре треба да развијају емпатски став и унапређују комуникацију на свим нивоима како би на најбољи начин одговориле променљивим потребама људи.

Милијана Матијевић

Сестрински бисери у белом свету

АМБАСАДОРИ ОТАЦБИНЕ И ПРОФЕСИЈЕ

Изводи из преписке са сестром Снежаном Ерић Тешић из Шведске

Снежана Ерић Тешић наша је колегиница која живи и ради у Шведској. Рођена је у Крупњу 1968. године. Породица се преселила у Шабац, где она завршава основну и средњу школу. Припада генерацији „усмерењака“: похађала је две године класичну гимназију и две године средњу медицинску школу. Желела је да се упише на Медицински факултет у Новом Саду. Положила је пријемни испит, али се на волшебан начин нашла испод црте. Тест није добила на увид. После вишемесечног трагања, документи су нађени у групи са документима ученика који су се уписали на факултет. Нажалост, за њу није било места.

Било је то прво суочавање са реалношћу.

Нагло одраста.

Долази у Београд и заснива радни однос на Институту за неурологију, на Одељењу неурологије при Ургентном центру. Уписује се на Вишу медицинску школу, студира уз рад и завршава је са високим про-

секом. Посвећена је послу: вредна, стручна и поштована. После извесног времена распоређена је у Неуролошку лабораторију у матичној згради Института. Од руководства добија задатак да обавља послове ментора. Била је узор у сваком погледу. Као делегат Института учествовала је у формирању нашег удружења Била је и заменик главног и одговорног уредника часописа „Сестринство“. Сакупила је 14 година радног стажа.

Но, странице живота се окрећу. Упознаје љубав свог живота, човека из Београда који ради у Шведској. Одлука није била тешка. Одлази с њим и заснива породицу.

Преписка са Снежом траје више месеци. Пишем јој у раним јутарњим сатима, она мени касно увече. Преписку делимо је с вама. Искуства ради.

Ево шта Снежика каже о свом животу и сестринству у Хелсингборгу, недалеко од Малмеа.

Како сам се уклапала

Живим и радим у Шведској већ 12 година. То је земља великих могућности. Морала сам да учим језик И одлучила да наставим с радом као сестра. То је процес који траје две-три године у најбољем случају, на-

равно за онога ко има, вољу, знање, време и помало среће. Потребно је положити три нивоа познавања језика. Следи провера стручног знања – теоретског и практичног. Обавила сам обавезни део праксе у трајању од три месеца и радила на одељењу психијатрије, хирургије, у дому здравља и у дому за старе. Један испит односио се на познавање друштвеног уређења, односно шведских закона, други је био из области психијатрије, трећи о лековима, а четврти је био испит из општег медицинског знања. Све се полаже писмено и нема субјективности. Резултат не зависи од тога да ли је професор тренутно расположен или није. Кад проверавају тестове, професори не знају имена студената. Виде само број на папиру. Оцењују знање.

Организован је курс за сестре на Медицинском факултету у Лунду. Трајао је годину дана. Био је то вид класификације нас које желимо да радимо као сестре. Хтели су да провере ко испуњава њихове критеријуме за посао сестре. Од 24 кандидата, само нас 11 је положило све испите. Пошто сам имала највећи број поена из медицинског знања, моја професорка, која је била и шеф на реуматологији, понудила ми је посао. Ту радим већ шест година.

У међувремену сам родила двоје деце. Било је веома захтевно и напорно постићи све. Али успела сам. Завршила сам и нострификовала диплому. Чак сам и возачки испит полагаала изнова, јер наша возачка дозвола тамо не важи.

О послу, организацији, штедњи...

На реуматологији ради пет сестара. Једна је шеф, организатор посла. Рад је подељен на четири „станице“: једна сестра даје савете телефоном, друга даје инфузије (биолошке лекове, Remicade, MabThera, RoActemra, Orencia итд), трећа позива пацијенте на контролу после одређеног времена од започете терапије (нпр. Methotrexate, Enbrel, Humira, Arava и слич-

но, јер су то веома потентни лекови) и четврта сестра је на пријему: организује посао на целом одељењу, асистира лекару приликом давања инјекција у зглобове. Сада обављам задатке регистроване сестре према ЕУ стандардима на пријемном одељењу реуматологије. Све сестре круже, тј. на различитим су задацима у одређеним интервалима. Свака од нас има своја задужења. Ја сам задужена за информисање пацијената. Бринем се да увек има довољно брошура и података у другом облику обавештавања. Друга колегиница је одговорна за лекове. Трећа је за заштиту животне средине: пази где да се баца отпад и како се сортирају остаци хране, метал стакло. Прати да ли је кад одлазимо на паузу угашено светло. Све сестре требају неопходан материјал преко интернета и сви водимо рачуна о томе да га набавимо по што повољнијој цени. Свугде се штеди. Планира се строго контролисано и никад превише. То се нарочито односи на лекове.

Доктори и сестре раде паралелно. Они имају свако своје собе и своје пацијенте. Свака ради самостално. Ако има нејасноћа, сестра се консултује са доктором. Рецепти и већина упута шаљу се електронски: пацијент оде до апотеке и само каже свој лични број и добије лек. У дневну болницу пацијенти долазе да добију одређену терапију па иду кући.

Од фолклора до ћирилице

Неколико ентузијаста, међу којима сам и ја, основало је Српски културни центар „Младост“, где имамо фолклорну секцију и секцију лепоте и здравља. У плану је покретање секције „ћирилица“, где ће деца учити српски језик (имају у школи само један час недељно). Планирамо и различите видове хуманитарног рада. Желимо да у догледно време са нашим члановима фолклора дођемо у Србију. И да и нама дођу деца из Србије.

Радим само у дневним сменама: 75%, од уторка до петка, од 8 до 16 сати. Имам слободан понедељак. Пауза за ручак траје пола сата, што није урачунато у радно време (ради се 8,5 сати, а рачуна се само 8 сати). У јутарњим сатима, ако то посао допушта, пауза је 15 минута, исто и у поподневним. Нисам хтела да радим 100%, јер сам желела да имам више времена које бих посветила својој деци. Раније, док су ми деца била мања, радила сам и понедељком, али краће време.

О разликама, ословљавању, администрацији

Шведска је мултикултурална земља. Кажу да има око 367 различитих националности.

Значајна културолошка разлика је то што нико нико не персира још од 1968. без обзира на године или ниво образовања. Одлично, зар не! Сви смо живи људи. Поштовање се исказује на други начин. Доктора

Два погледа на средиште Хелсинборга, недалеко од Малмеа

не ословљавам по титули већ по имену, тако и они нас. Дуго ми је било тешко да старијој докторки кажем: „Ева или Кристина!“ Кад год сам ја ословила са „докторка“, она се осећала нелагодно и уз осмех понављала: „Докторка!“ Један ме лекар после неког времена питао: „Да ли можемо да будемо колеге и да ме коначно ословљавате именом?“ Готово се био наљутио.

За време ручка седимо сви заједно. Имамо ресторан где могу да једу и запослени и пацијенти. И нема нозокомијалних инфекција. Не знамо како ће бити убудуће, јер је дошло доста избеглица и клицоноша (MRSA), а многи се инфицирају у колективним смештајима. Пацијентима који су боравили у иностранству у последњих шест месеци, а били су приморани да посете некога у болници или су боравили у болници узимају се брисеви и шаљу на преглед у дом здравља, па тек ако је налаз у реду, примају се у болницу.

Оптерећује то што има доста писања, тј администрације. Све је компјутеризовано. Стално се замењују апарати, пумпе игле и слично без обзира на то што и даље функционишу. Често се питам: „Куда журите, људи, за бога милога, с ким се утркујете, хајде да живимо.“

Поглед ка домовини

Шта рећи после оног ужаса: убиства медицинске сестре и других видова насиља који потресају нашу браншу! Најпре сам неколико дана осећала бол. А сада и љутњу и бес. И опет се прешло преко горућег проблема. Какав парадокс! Здравствени радници дају све од себе да спасу људски живот, али као да живот здравственог радника за друштво није тако вредан. Људи нерадо нешто покрећу, јер се боје за своје мале животе, за своју егзистенцију. Здравствени радници нису ни овде потпуно заштићени. Свако може да их тужи или да о њима напише текст у новинама. Постоје закони и удружења који истражују истину. Али и док се истина докаже, недужни здравствени радник

изложен је психичкој патњи. И где је ту Правда?

Сматрам да здравствени радници који су отишли у иностранство могу много да помогну развоју здравства. То је потенцијал који није довољно „искоришћен“. Лепо је што нудите сарадњу. То вам је одлична идеја. Тешко је организовати скуп више сестара које раде ван своје домовине, али и спорадични сусрети би уродили плодом. Да пренесу искуства са радног места и упореде их са својим принципима рада. Да помогну у постизању најбољег резултата. Постоје многе ствари које се могу поправити. А није све у новцу... На пример, неки организациони послови на одређеном одељену, подела посла међу колегама, како да се усавршавају, како да се штеди... Можда ћете се насмејати када се говори о штедњи, али се овде заиста мисли на све. Можемо размишљати и о организацији неког студијског боравка.

Поруке за све драге људе

Хајде да живимо! Ова ме реченица подсети како бих могла са супругом да погледам неки филм или да само разговарам. Ево га, поспан је, дремуцка чекајући ме. Уморимо се током недеље, а викендом још више и тако укруг. Овде нема ни бака, ни дека, ни стричева, тетака. А искрених пријатеља? Због друштвеног система или начина живота и брзог технолошког напретка не успостављају се трајна пријатељства, већ површна. Људи се све више отуђују. Нема спонтаности, ни дружења као код нас. А не може човек ни да се љути ни на кога, просто је тако како је.

Ми у иностранству смо као зраци сунца и не можемо се и не желимо откинути од нашег сунца Србије. Зато смо потребни једни другима, и ми вама и ви нама. Само тако смо сјајни, топли и јаки. О сличностима и разликама се може дуго и нашироко писати. Свако има своје специфичности. Лепота и јесте у томе.

Снежана Ерић Тешић и Миљана Матијевић

Пријем и испраћај пензионисаних колегиница

ЗАХВАЛНИЦЕ ЗА АФИРМАЦИЈУ ПРОФЕСИЈЕ

Удружење медицинских сестара - техничара „Сестринство“ је и ове године 3. марта, у историјама Удружења организовало пригодан сусрет поводом одласка медицинских сестара КЦС у заслужену пензију. Слављеницама су додељене захвалнице за изузетан допринос развоју и афирмацији сестринства и сестринске професије.

Брига и жеља да они који су провели радни век у здравству помажући болеснима не буду заборављени, биће стална обавеза Удружења и његова традиција.

У 2015. години пензионисани су:

Мила Лилић и Љубица Бркић – Клиника за хематологију,
Живанка Томић, Лепосава Бибић, Биљана Каваји,
Снежана Стојадиновић, Вера Јовановић, Хајрија Кардијевић, Вера Радовановић Гуглета, Мирјана О.

Стојановић и Светлана Р. Јовановић – Клиника за гинекологију и акушерство,
Славица Димитријевић – Клиника за кардиологију,
Зорица Марић – Клиника за инфективне и тропске болести,
Зорица Лађевић, Мирјана Десанчић Ристић, Будимирка Лучић – Центар за медицинску биохемију,
Ангелина Ђурић – Пејсмејкер центар,
Снежана Антонијевић, Мирко Антонијевић, Душанка Николић, Верица Стојадиновић – Клиника за болести дигестивног система – Прва хируршка клиника,
Мирјана Кијановић – Центар за нуклеарну медицину,
Смиља Ђурић и Бисерка Халупа – Центар за анестезију и реанимацију,
Дубравка Ракић – Служба за болничку епидемиологију.

ЗАПОШЉАВАЊЕ МЕДИЦИНСКИХ РАДНИКА У НЕМАЧКОЈ

Компанија Vispero GmbH, са седиштем у Бону (Немачка), специјализована је консултантска фирма у посредовању и запошљавању медицинских радника средње, високе и више стручне спреме.

Наши клијенти су клинички центри, болнице, домови за стара лица и регионални домови здравља који се налазе по западној Немачкој. То су поуздана и стабилна предузећа која нуде одличне услове за живот, рад, напредовање и усавршавање.

Од компаније Vispero GmbH можете очекивати комплетну подршку током ваших првих корака живота и рада у иностранству, што значи да ћемо бити увек уз вас током фазе адаптације на нову радну и животну средину.

Наше услуге искључиво плаћају наши клијенти, тако да не постоје никакви трошкови нити обавезе кандидата према компанији Vispero GmbH.

Тражимо кандидате који су заинтересовани да живе и раде у Немачкој.

Могућност пријаве имају и кандидати са нижим нивоом познавања језика. Они ће бити усмеравани на даљу процедуру ако испуњавају услове и прођу у интервјуима.

Познавање немачког језика није неопходно, јер постоји програм обуке кандидата у припремној фази пред одлазак у Немачку, али за добијање визе неопходан је минимални ниво познавања немачког језика Б1 (Goethe Institut – OSD ili Telc).

Ако сте заинтересовани, молимо вас да пошаљете вашу биографију на немачком или енглеском језику у ворду или ПДФ формату.

info@vispero-gmbh.de или marko.stanojevic@akademijaoxford.com

Ваше биографије биће пажљиво прегледане. Изабрани кандидати биће контактирани ради интервјуа.

Контакт особа за Србију – Марко Станојевић

www.vispero-gmbh.de Wir verbinden, Leben und Hoffnung

**Иван Цинанић, струковни инжењер
заштите животне средине
Ментор проф. др сц. Слободанка Манојловић**

**Ivan Džinanić, vocational
Environmental Engineering
Mentor prof. dr sc. Slobodanka Manojlovic**

ПРЕВЕНЦИЈА РЕПРОДУКТИВНОГ ЗДРАВЉА МЛАДИХ

PREVENTION OF REPRODUCTIVE HEALTH OF YOUNG PEOPLE

Иван Цинанић рођен је 1984. године у Шапцу. Ту је завршио Стручну хемијску и текстилну школу, а на Високој технолошкој школи струковних студија дипломирао је 2015. године, на студијском програму Инжењер заштите животне средине. За завршни рад одабрао је тему „Превенција репродуктивног здравља младих“ из области Заштита животне средине. Ментор завршног рада му је проф. др сц. Слободанка Манојловић.

Од 2008. до 2015. године радио је у невладиној сектору као сертификовани радник Министарства здравља и Јединице за спровођење пројеката „Јачање националног одговора на ХИВ/АИДС децентрализацијом кључних здравствених услуга“, који спроводи Министарство здравља Републике Србије из донације Глобалног фонда за борбу против сиде, туберкулозе и маларије.

Био је саветник за добровољно саветовање и тестирање ДПСТ, Out-reach радник за мачвански и сремски округ, предавач, истраживач и логистичар. Затим координатор програмског одбора за заштиту животне средине и локалне самоуправе.

Прошао је едукацију за здравствене раднике и здравствене сараднике по акредитованом програму Лекарске коморе Србије „Мониторинг и евалуација интервенција на превенцији злоупотребе психоактивних супстанци“. Едукацију је организовао Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ у Шапцу у Заводу за јавно здравље.

Учествовао на тренингу „Вештине наступа на медијима и јавна промоција активизма и постигнутих резултата“, пројекат јачања капацитета удружења младих, удружења за младе и Канцеларије за младе и промоције друштвеног активизма младих: **Можеш? Хоћеш? Умеш? АКТИВИРАЈ СЕ!!!** Пројекат остварује Удружење грађана Омладинска унија у партнерству са канцеларијама за младе Лознице и Осечине.

Стекао је сертификат Jarl Hjalmarson Foundation Идеологија и креирање политичких платформи у Београду од 25. до 27. октобра 2013. године.

Као предавач учествовао је у раду Округлог стола „Предео вредност, право и одрживост (Европска конвенција о пределу)“ у организацији Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства информисања и културе и Покрајинског завода за заштиту споменика културе у Едукативном центру у Бачу, 11. 12. 2014. године.

Од новембра 2015. године председник је Управног одбора у Удружењу грађана „Лига за здравље“.

Ivan Džinanić was born in 1984 in Sabac. He finished Professional chemical and textile school and the High Technology School of Professional Studies graduated in 2015, the study program engineer for environmental protection. For the final paper chose the topic “Prevention of reproductive health of young people” in the field of protection of the environment. Mentor final paper he prof. Dr. sc. Slobodanka Manojlovic.

From 2008 to 2015 he worked in the NGO sector as a certified employee of the Ministry of Health and the Unit for the implementation of the project “Strengthening the national response to HIV / AIDS decentralization of key health services,” implemented by the Ministry of Health of the Republic of Serbia donations from the Global Fund to Fight AIDS, tuberculosis and malaria.

He was adviser to the Voluntary Counselling and Testing VCT, Out-reach worker for Macva and Srem District, lecturer, researcher and Logistics. Then, the coordinator of the program committee for the protection of the environment and local government.

He’s been training for health workers and associates at an accredited program of the Serbian Medical Chamber “Monitoring and evaluation of interventions in the prevention of substance abuse.” The training was organized by the Institute of Public Health of Serbia “Dr Milan Jovanović Batut” in Sabac in the Department of Public Health.

He participated in the training “Skills appearances on the media and the public promotion of activism and results achieved”, a project to strengthen the capacity of youth organizations, youth associations and the Office for Youth and the promotion of social activism of youth: **You can? You will? You understand? ACTIVATE NOW!!!** The project achieves Association of Citizens Youth Union in partnership with youth offices Loznica and Osceina.

He gained a certificate Jarl Hjalmarson Foundation Ideology and creating political platforms in Belgrade from 25 to 27 October 2013.

As a lecturer he participated in the round table “The landscape value, law and sustainability (European Landscape Convention)” organized by the Ministry of Agriculture and Environmental Protection, Ministry of Information and Culture and the Provincial Institute for Protection of Cultural Educational Centre in Bac; 11. 12. 2014. Since November 2015, the President of the Board of Directors of the Association of Citizens “Champions for Health”.

Сажетак

Репродуктивно здравље утиче на живот жена и мушкараца, пролази кроз период адолесценције, до зрелог доба и укључује постизање и одржавање доброг здравља, превенцију и третман лошег здравственог стања. Репродуктивно здравље подразумева да су особе способне да имају одговоран и безбедан сексуални живот, да имају способност за репродукцију и слободу да одлуче хоће ли, када и колико често до тога доћи. Превенција репродуктивног здравља обухвата едукацију, систематске прегледе и коришћење контрацептивне заштите. Како би се могли створити позитивни ефекти у области репродуктивног здравља, неопходно је проценити стање и кретања показатеља који утичу на репродуктивно здравље. Водеће међународне агенције сложиле су се око **глобалних индикатора** репродуктивног здравља међу којима су: употреба контрацептивних средстава, проценат акушерских и гинеколошких пријема због абортуса, преваленце неплодности код жена, преваленце ХИВ (вирус хумане имунодефицијенције) инфекција код жена, познавање мера превенција појаве ХИВ инфекције и друге. Превенција репродуктивног здравља обухвата систематски преглед једанпут годишње и едукацију младих ради правилног коришћења контрацептивне заштите.

Кључне речи: превенција, репродуктивно здравље, едукација, контрацептивна заштита.

УВОД

Репродуктивно здравље представља „стање потпуног физичког менталног и социјалног благостања и односи се на репродуктивне процесе, функције и системе” (СЗО, 1997). Промоција репродуктивног здравља као део опште промоције здравља подразумева и социјално окружење које подржава здраве стилове живота. Деловање школског и здравственог система, мас-медија, породице посредно и непосредно утиче на понашање младих и одређује одлуке које они доносе у вези са репродуктивним здрављем. Репродуктивно здравље није тешко постићи. Постоје контрацептивне методе превенирања скоро свих трудноћа. Технологија у 21. веку напредовала је тако да би порођај требало да буде са што мање компликација. Чак се и ХИВ лакше третира у односу на раније време. Ипак, у условима пољуљаних друштвених односа и система вредности, те економске неизвесности, ризична понашања младих и полно преносиве болести постали су велики здравствени проблем. Јавни здравствени приступ треба да буде усмерен ка здрављу и општем позитивном приступу, а не само ка болести. Оно што би ваљало постићи јесте прихватање здравих стилова живота и одговорно сексуално понашање, рађање здравог и жељеног потомства где се убраја и утицање на одложени почетак сексуалног живота младих. Циљ је и одржање и унапређивање квалитета живота, односа

Summary

Рeproductive health affects the lives of women and men, through adolescence to adulthood and includes achieving and maintaining good health, prevention and treatment of good health. Reproductive health implies that person is able to have a responsible, satisfying and safe sex life, to have the capability to reproduce and the freedom to decide if, when and how often it's going to happen. Prevention of reproductive health includes medical check-ups, staff training and the use of appropriate contraceptive protection. So we could create positive effects in the area of reproductive health, it is necessary to assess the status and tendencies of leading indicators that affect reproductive health. Leading international agencies agreed on 17 global indicators of reproductive health, among them: the use of contraceptives, the percentage of obstetric and gynecological admissions for abortion, the prevalence of infertility of woman, knowing the prevalence of HIV (human immunodeficiency virus) infection in women, knowledge about measures how to prevent the occurrence of HIV infection etc. Prevention of reproductive health includes physical examination once a year and youth education young people how to use contraceptive protection proper.

Keywords: prevention, reproductive health, education, contraceptive care.

међу партнерима и промовисање родне равноправности. Због комплексности, **очување, унапређивање и заштита репродуктивног здравља** захтевају мултидисциплинарни приступ. Младим људима су потребне информације, одређене животне вештине и приступ службама које ће им помоћи да на здрав начин пређу у доба потпуне зрелости. Лоше репродуктивно здравље често је повезано с незнањем, болешћу, злостављањем, искоришћавањем, нежељеном трудноћом. Имајући то у виду, у примарној превенцији репродуктивног здравља изузетно је значајан здравствено-васпитни рад с младима. То се постиже организовањем креативних радионица, где се примењују активни методи учења. Право на репродуктивно здравље део је општих људских права и доноси корист како појединцу, породици тако и целој заједници. Због тога свако савремено друштво организује потребну заштиту, која се бави превенцијом, дијагностиком, лечењем и саветовањем о репродуктивном здрављу.

ПРЕВЕНЦИЈА И ЗАШТИТА РЕПРОДУКТИВНОГ ЗДРАВЉА

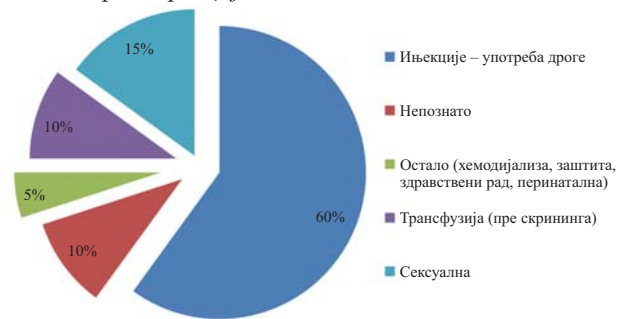
Превенција репродуктивног здравља не сме бити усмерена само на стицање знања и спречавање полно преносивих болести и нежељене трудноће него на промену ставова и усвајања одговорног полног понашања. У то свакако спада и утицање на одложени поче-

так сексуалног живота младих, односно рано ступање у сексуалне односе. Основне активности ради заштите репродуктивног здравља младих су континуирани, научно утемељени саветодавни рад и редовни превентивни и гинеколошки прегледи. Службе за заштиту репродуктивног здравља (примарни, секундарни и терцијарни ниво заштите) нису намењене само планирању породице и лечењу полно преносивих болести. Оне треба да раде на систематском и дугорочном примарно-превентивном програму, који се заснива на изградњи индивидуалних и колективних снага младих. Основни принципи превентивног програма укључују:

- едукацију о сексуалности и репродукцији,
- саветовање, информисање, едукацију и здравствене услуге у вези с планирањем породице;
- превенцију и лечење неплодности,
- гинеколошку заштиту, укључујући превенцију абортуса, третман компликација абортуса, безбедно прекидање трудноће (зачећа) ако је оно законом дозвољено,
- превенцију полно преносивих болести, укључујући ХИВ/АИДС, пропагирање контрацептивних метода, мере превенције ширења полно преносивих инфекција, добровољно тестирање и саветовање,
- превенцију и сузбијање сексуалног насиља.

У Србији се здравствена заштита младих највећим делом остварује посредством служби опште медицине при домовима ученика, саветовалишта за младе, службе гинекологије и менталног здравља. То је предуслов за правилну промоцију репродуктивног здравља младих. Требало би радити и на развоју јединствене базе података путем епидемиолошког надзора, која би допринела утврђивању проблема на које се треба усмерити и према којима треба агресивније деловати у смислу превенције и заштите репродуктивног здравља. То би помогло и да се утврди ризична група на коју би се ставио нагласак приликом учења и усвајања здравих ставова који се односе на заштиту репродуктивног здравља. Министарство здравља Републике Србије је крајем 2003. године формирало Радну групу за развој и здравље младих која је развила Стратегију за развој и здравље младих у Републици Србији 2006. године. Стратегија обухвата **унапређивање квалитета, ефикасности и доступности здравствене заштите**. Посебан акценат је на **промоцији здравља младих, примарној превенцији и развоју партнерских односа**. Било би идеално када би стратегију финансијски у потпуности подржала држава, али то није могуће. Зато треба сарађивати и са невладиним организацијама. Без обзира на постојање и акције ових стратегија и програма, потребно је појачати промоцију здравља, посебно образовање, у основним и средњим школама и на факултетима. Развити добар систем преноса знања и вештина за стицање ставова, навика и здравствено исправног понашања и на тај начин допринети промоцији репродуктивног здравља младих.

Извори инфекције за особе са хепатитисом С

Дијаграм 4. Статистички подаци о могућности заразе хепатитиса Ц различитим изворима

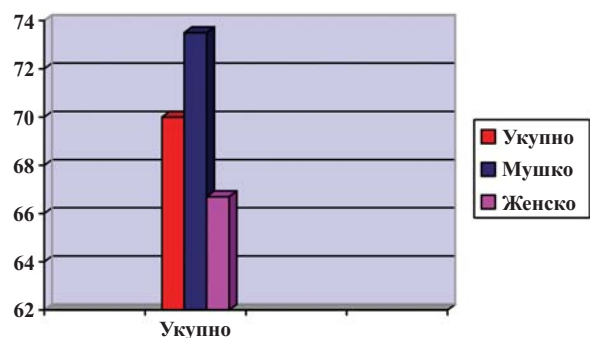
ЕДУКАЦИЈА МЛАДИХ

Млади људи се едукују у животном тренутку када треба да донесу значајне сексуалне одлуке. Оне су у домену личних избора заснованих на индивидуалним вредностима и ставовима (избор партнера за забављање или брачног партнера, одлука о сексуалној апстиненцији, одлука о ступању у сексуални однос), те заштити репродуктивног здравља (одлука о употреби контрацепције).

Најчешћа питања младих су:

- о времену започињања сексуалне активности,
- о избору партнера,
- о нормалности и одступању од просека,
- о сексуалном идентитету и сексуалној оријентацији,
- о превенцији полно преносивих болести,
- о намерном прекиду трудноће,
- о планирању породице,
- о сексуалној злоупотреби или насиљу.

Тим који учествује у организацији и остваривању едукације младих чине психолог, гинеколог, педијатар и дерматовенеролог. Тим тих стручњака организује и остварује вршњачке едукације које се састоје од више радионица с циљем јачања позитивних особина личности, комуникацијских и социјалних вештина, те развоја позитивних ставова према здравим животним навикама. Промоција репродуктивног здравља у саветовалишту за младе представља сложен и деликатан задатак мултидисциплинарног тима који учествује у едукацији младих. Веома је важно да здравствени радник успостави атмосферу поверења и разумевања.

Графикон 1. Процент младих узраста 15–19 година који су ступили у сексуалне односе на територији општине Шабац

ПЛАНИРАЊЕ ПОРОДИЦЕ

Прихваћено је шире схватање планирања породице, што значи право свих лица да слободно и одговорно одређују број деце и размак између порођаја, укључујући и право да уопште немају деце. У оквиру остваривања тог људског права потребно је настојати да се уведе сексуално информисање и васпитање у школама, те образовање у вези са планирањем породице. Идеално би било када би рађање сваког детета било и жељено и планирано. У индивидуалном планирању породице најважнија је мотивација која је пре свега одређена образовањем, културним наслеђем, религијом и традиционалним начином живота.

Први писани подаци о планирању породице и начину регулисања фертилитета жена налазе се у *папирусу Еберс*, лекарским списима старих Вавилонца и светим књигама *Веда Соранус из Ефеса*. Вероватно најпознатији гинеколог и акушер с почетка наше ере први је описао **контрацептивне поступке**.

Идеалан контрацептивни метод још није пронађен. Методи којима данас располажемо сасвим су прихватљиви и сваки пар може да одабере начин планирања породице. Задатак здравствених радника је да на једноставан начин објасне како сваки од метода делује ка-

ко би паровима омогућили правилан избор контрацептивних средстава.

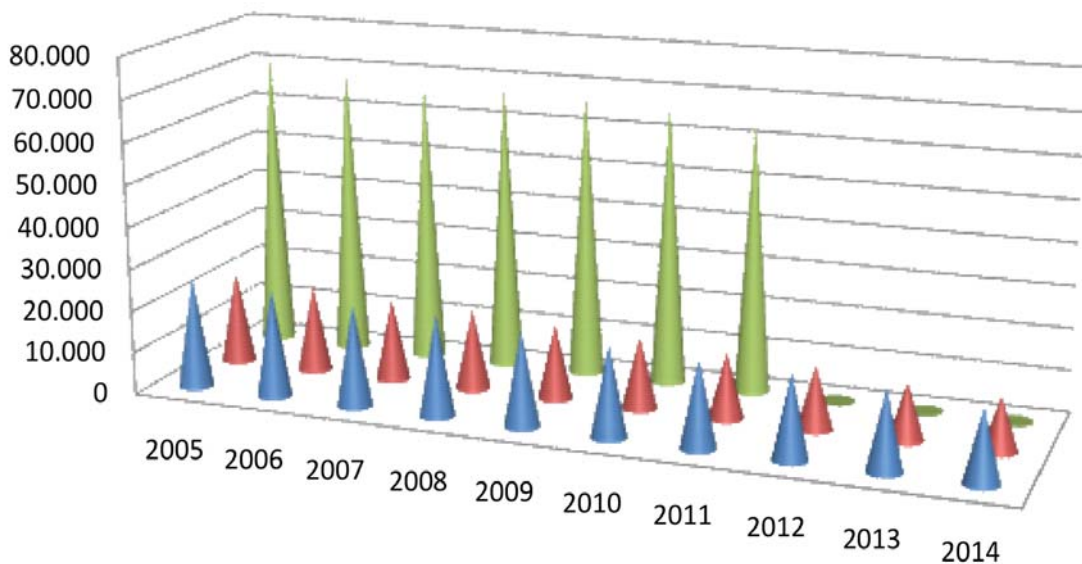
КОНТРАЦЕПЦИЈА

Контрацепција потиче од латинске речи *contraceptio*, што значи против зачећа. Контрацепција је метод избора у планирању породице. Она представља привремени метод превенције фертилности за разлику од стерилизације која је дефинитиван метод спречавања нежељене трудноће. Контрацептивно средство треба да:

- буде ефикасно,
- не ремети нормалан сексуални однос,
- да је нешкодљиво,
- приступачно и јефтино.

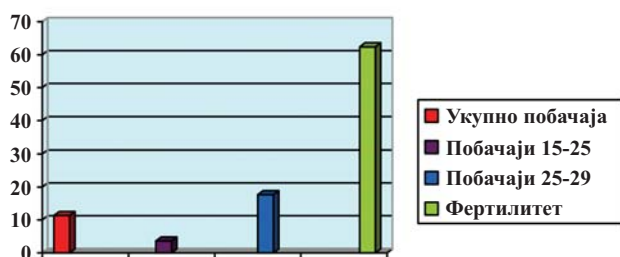
Контрацептивна средства и методи према деловању могу се поделити на средства:

1. МЕХАНИЧКА (дијафрагма, кондом, цервикалне капе),
2. ХЕМИЈСКА (спермициди: вагинална испирања, сунђери, креме, пене),
3. БИОЛОШКА (хормонска, интраутерусна),
4. ХИРУРШКА (стерилизација жена и мушкараца).

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
■ Укупно побачаји	26.645	25.665	24.273	24.159	22.733	22.092	21.154	20.335	19.085	17.238
■ Намерни/медицински	22.517	21.079	19.752	19.535	18.215	17.466	15.963	15.301	13.650	12.923
■ Рођења	73.180	70.997	68.102	69.083	70.299	68.304	65.598	0	0	0

Графикон 3. Специфична стопа рађања и прекида трудноће од 15 до 50 година живота за време 2005–2014. година.

Графикон 2. Специфична стопа прекида трудноће и фертилитета код младих особа узраста 15–29 година за 2007. на територији општине Шабац

ЦИЉ РАДА

- Указати на значај превенције репродуктивног здравља младе популације.
- Приказати податке који су добијени анализом доступне литературе и анализом података Завода за јавно здравље Шабац.

ЗАДАЦИ РАДА

- Приказ података младе популације узраста од 15–19 година, који је ступио у сексуалне односе.
- Приказ специфичне стопе прекида трудноће и фертилитета код младих женских особа узраста 15–19 година.
- Приказ статистичких података могућности заразе хепатитисом Ц из различитих извора.
- Приказ ХИВ инфекције на територији Мачванског округа.

МЕТОДОЛОГИЈА РАДА

Израда овог рада обухватила је анализу података који су добијени из Завода за јавно здравље Шабац – Центра за контролу и превенцију болести и анализе литературе везане за превенцију репродуктивног здравља младих. Углавном је коришћена литература из доступних медицинских уџбеника, публикованих научних радова, чланака и саопштења са научних скупова. Литература је анализирана дескриптивним методом.

ИСТРАЖИВАЊЕ И РЕЗУЛТАТИ РАДА

Истраживањем је обухваћена млада женска популација на територији општине Шабац узраста 15–19 година која је ступила у сексуалне односе и млада женска популација узраста од 15–29 година у односу на специфичну стопу прекида трудноће и фертилитета. Обухваћена је специфична стопа рађања и прекида трудноће код особа 15–50 година у времену 2005–2014. године. Тим истраживањем приказани су статистички подаци о могућности заразе хепатитисом Ц из различитих извора, те проценат оболелих или заражених ХИВ инфекцијом у свету међу популацијом узраста 15–49 година. Истраживањем је приказана стопа ХИВ ин-

фекције на територији Мачванског округа 1988–2013. године.

Регион	заражени и оболели	нови случајеви заразе	преваленца међу одраслима*	смртни случајеви
Подсахарска Африка	22.400.000	1.900.000	5,2%	1.400.000
Северна Африка и Средњи исток	310.000	35.000	0,2%	20.000
Јужна и југоисточна Азија	3.800.000	280.000	0,3%	270.000
Источна Азија	850.000	75.000	0,1%	59.000
Океанија	59.000	3.900	0,3%	2.000
Латинска Америка	2.000.000	170.000	0,6%	77.000
Кариби	240.000	20.000	1,0%	12.000
Источна Европа и Централна Азија	1.500.000	110.000	0,7%	87.000
Северна Америка	1.400.000	55.000	0,4%	25.000
Западна и централна Европа	850.000	30.000	0,3%	13.000
Укупно	33.400.000	2.700.000	0,8%	2.000.000

Табела 1. Процент оболелих или заражених ХИВ инфекцијом међу популацијом старости између 15 и 49 година према регионима (Африка, Азија, САД, Кариби, Европа)

Општине	Носилаштво	Оболели	Умрли	Хемофилија	Хетеросексуалци	МСМ	Трансфузија	Интравенски	Непознато
Шабац	7	3	4	2	5	5	0	1	1
Лозница	1	3	5	3	1	0	1	2	2
Богатић	0	2	1	0	1	0	1	0	1
Љубовија	0	0	2	0	0	1	0	0	1
Крупањ	1	2	0	1	2	0	0	0	0
Коцељева	0	0	1	0	1	0	0	0	0
Владимири	1	1	3	1	3	0	0	1	0
Мали Зворник	2	2	0	0	1	2	0	0	1
УКУПНО	12	13	16	7	14	8	2	4	6

Табела 2. ХИВ/АИДС на територији Мачванског округа од 1988 - 2012. године

Општине	Носилаштво	Оболели	Умрли	Хемофилија	Хетеросексуалци	МСМ	Трансфузија	Интравенски	Непознато
Шабац	7	4	4	2	5	6	0	1	2
Лозница	1	4	5	3	1	1	1	2	2
Богатић	0	2	1	0	1	0	1	0	1
Љубовија	0	0	2	0	0	1	0	0	1
Крупањ	1	2	0	1	2	0	0	0	0
Коцељева	0	0	1	0	1	0	0	0	0
Владимири	1	1	3	1	3	0	0	1	0
Мали Зворник	2	2	0	0	1	2	0	0	1
УКУПНО	12	15	16	7	14	10	2	4	7

Табела 3. ХИВ/АИДС на територији Мачванског округа 1988–2013. године

ЗАКЉУЧАК

Из анализе података и проучавања доступне литературе закључили смо да млада мушка популација узраста 15–19 година раније ступа у сексуалне односе у поређењу са младом женском популацијом истог узраста. Специфична стопа прекида трудноће процентуално је заступљенија у животној доби 25–29 него у животној доби 15–25 година. Статистички подаци о изворима инфекције код особа са хепатитисом Ц указују на то да је највећи проценат (60%) непознатог порекла, док је осталих 40% конзумирање дроге, хемо-

дијализом, трансфузијом, путем секса. Статистички подаци за ХИВ/АИДС на територији Мачванског округа 1988–2013. године показују да је 12 особа са ХИВ инфекцијом, док је од АИДС оболело 15 особа, а код 16 особа дошло је до леталног исхода. Необавештеност, незнање, крива слика о сексуалности и недостатак стручне помоћи угрожавају репродуктивно здравље младих. Резултат тога је алармантна раширеност полних болести, нежељених трудноћа и абортуса. Код нас млади нису правилно припремљени на то да сексуалност доживе као лепо и безбедно поглавље живота. Основни разлог је лоше сексуално образовање, које би морало да буде систематско и да почне од основне школе. Најчешћи мотив ступања у сексуални однос је радозналост, жеља за експериментисањем, потреба да воле и буду вољени, да се не разликују од својих вршњака или да их партнер због неискуства не остави. Имајући то у виду, едукација младих у области превенције репродуктивног здравља подразумева посебан професионални однос између здравственог радника едукатора и младе особе. Без обзира на постојање свих стратегија и програма, неопходно је појачати промоцију здравља, посебно образовањем, развити систем преноса знања и вештина за стицање ставова, навика и здравствено исправног понашања и на тај начин допринети промоцији репродуктивног здравља младих.

Литература

- World Health Organisation. Reproductive health indicators: guidelines for their generation, interpretation and analysis for global monitoring. Geneva: WHO, 2006.
- World Health Organisation. Reproductive health. [cited 2015 May 13]. Available from: http://www.who.int/topics/reproductive_health/en/.
- Закон о Влади („Сл. гласник РС“, бр. 55/05 и 71/050 – исправка). Cited: 2015 May 25. Available from: [хттп://www.zdravlje.gov.rs/tm/mz-админ/downloads/закони1/Стратегија%20За%20Развој%20И%20Здравље%20Младих.pdf](http://www.zdravlje.gov.rs/tm/mz-админ/downloads/закони1/Стратегија%20За%20Развој%20И%20Здравље%20Младих.pdf).
- Николић, С., Капамаџија, А. *Степен информисаности о сексуално преносивом инфекцијама у популацији студенткиња новосадског универзитета*, Мед прегл., 2011, јан–феб; (1-2): 84–8.
- Живковић, М.: *Адолесценти, фертилитет и репродуктивно здравље младих у Републици Српској*, Становништво, 2009, јул: 67–84.
- Дабо, Ј., Малатестинић, Ђ., Јанковић, С., Болф Маловић, М., Косановић, В.: *Заштита репродуктивног здравља младих – модели превенције*, Медицина, 2008, апр. 24; 44(1):72–9.
- Glazier A, Gülmezoglu AM, Schimd GP, Garcia Moreno C, Van Lok PF. *Lancet*. 2006 Oct; 1-13.
- Рашевић, М.: *Србија двадесет година после Каурске конференције: има ли напретка у сфери репродуктивног здравља?* [serial on the Internet]. [cited 2015 May 15]; [about 16 p.]. Available from: <http://www.dioserbia.nb.rs/img/doi/0352-5732/2013/0352-57321344413R.pdf>.
- Рашевић, М., Седлецки, К.: *Гинеколози и абортусно питање у Србији*, Стаовништво, 2007 Оцт; 1:33–45.
- Шулран, Д.: *Здравствена нега у гинекологији*, Космос д.о.о, Београд, 2012. година
- Марковић, Б., Ристић Д., Рајковић О., Ристић В.: *Промоција репродуктивног здравља младих*, Дом здравља Ниш.
- Станковић, Б.: *Социјални утицаји и репродуктивно здравље адолесцената*, Социолошки преглед, вол. XXXI, но. 3, стр. 327–350, 2007. година

Акција Клиничког центра Србије и ВИБЕ

Овогодишње добитнице награде „Душица Спасић“: Жаклина Максимовић (лево) и Мирослава Филиповић

ОСКАР ЗА ХУМАНОСТ

Награда са именом медицинске сестре Душице Спасић, преминуле од вариоле вере, признање је најбољим и најпожртвованијим сестрама, које живот посвећују нези тешких болесника

Пише ЈАГОДА ПЛАВШИЋ

У знак сећања на младу медицинску сестру Душицу Спасић, хероину свог и данашњег времена, али и читаве професије, Удружење медицинских сестара и техничара Клиничког центра Србије и часопис ВИБА, дванаесту годину заредом доделили су награду која носи њено име. Ово престижно признање, названо оскар за сестринство и хуманост, припада сестрама које су радни век провеле у бризи и неговану болесника на одељењима интензивне неге.

Овогодишњи лауреати награде „Душица Спасић“ су медицинска сестра Мирослава Филиповић, из службе за плућне болести и ТБЦ у Општој болници у Новом Пазару и медицинска сестра Жаклина

Максимовић из Клинике за инфективне и тропске болести КЦС-а.

Велика одговорност која је све време, па и данас, после 36 година рада краси,

затим хуманост и несебична брига о тешко оболелима донели су Мирослави Филиповић многа признања, која су сада крунисана и највреднијом струковном наградом. Најбоља сестра, која од куће до болнице свакодневно прелазачи и по осам километара, увек је прва на послу. И са осмехом каже да када би поново бирала опет би сестринска професија била први избор.

СЕЋАЊЕ

Као и сваке године тако и при овом свечаном уручењу награде нису изостале ни речи сећања медицинских сестара на Душицу Спасић. Волела је, кажу, свој посао, била увек ведра и спремна да помогне и болесном и млађој колегиници. Разболела се и умрла 1972. године, у својој двадесет и трећој години од вариоле вере, коју је добила у интензивној нези тадашње Прве хируршке клинике док је неговала оболелог пацијента, који је велике богиње „посејао“ по Србији. Сахрањена је тајно на крају гробља у Реснику, месту у коме и данас улица у којој је живела носи њено име, а биста у холу Прве хируршке клинике стално подсећа на њу.

Сестре КЦС у холу Прве хируршке клинике где је биста Душице Спасић

- И даље имам осећај као када сам почела да радим, иако је сада много другачије. Болница је стара, лифт не ради, па морамо да будемо често и физички радници. Не само да на рукама носимо боце за кисеоник, лекове, него уз тих 30-ак степеника носимо и пацијенте. Раније сам то могла за тили час и лако да урадим, сада застанем и да се одморим, али ми није тешко. Успевам да са много елана у свакој смени кренем у нове победе. Поносна сам што је моја ћерка, гледајући мене и мој однос према студији, кренула мојим стопама, завшава Струковну медицинску школи и ради у служби дијализе. А још поноснија сам што сам добила ову награду која не припада само мени, већ свим колегама са којима радим – каже медицинска сестра Мирослава Филиповић.

Други лауреат је сестра Жаклина Максимовић, која је 16 година провела на новоосанованом одељењу за ХИВ и АИДС. Била је сведок бројних тешких судбина, али је без страха, разумевањем

и негом многим помагала да преброде најтеже тренутке. Затим је шест година у одељењу интензивне неге и реанимације, тамо где је сестринска улога најзначајнија, збрињавала животну угрожене пацијенте. Сада о болеснима брине на одељењу хепатитиса, где посебан допринос даје здравствено-васпитном раду са оболелима и члановима породице.

Не кријући задовољство због добијеног признања сестра Жаклина Максимовић

истиче да нема у струци већег признања од оног када човек задовољан лечењем и негом одлази из болнице. Зато млађим колегиницама саветује да буду предусретљиве и пуне пажње према пацијентима, јер многи често у потпуности зависе од помоћи и неге сестара, да се труде да задобију њихово поверење како би им лакше и боље помогле. Најкраће, поручује да оне које не воле овај посао не треба ни да улазе у сестринску професију. ■

Naša Miroslava najbolja

Subotak, 31 mart 2016 19:54 | Branje | Email

Prestizna nagrada „Dušica Spasić“ koja se već 12 godina dodeljuje medicinskim sestrama izuzetnih ljudskih i profesionalnih vrednosti, a čiji je dobitnik ove godine Miroslava Filipović, odgovorna sestra službe za plućne bolesti i TBC Opšte bolnice Novi Pazar, ustanovljena je na inicijativu Udruženja medicinskih sestara i tehničara „Sestrinstvo“ i časopisa „Viva“. Nagrada nosi ime po mladoj medicinskoj sestri Dušici Spasić koja je negujući obolelog pacijenta od od velikih boginja tokom epidemije 1972.godine i sama podlegla ovoj opakoj zaraznoj bolesti ostajući sa pacijentom do kraja.

Žrtvovanje sestara i sestrinske profesije na ovaj način je ovekovečen u godišnjem priznanju koje je pripalo Miroslavi Filipović koja već 36 godina radi kao medicinska sestra. Ona je, reagujući na priznanje, rekla da joj nagrada koja nosi ime „Dušica Spasić“ znači mnogo i da joj je izuzetna čast što je ovogodišnji nosilac ovog izuzetnog republičkog priznanja. Dodaje da joj je to ujedno i kruna višedecenijskog rada.

Dodela nagrade „Dušica Spasić“ organizovana je 23. marta u KCS a kako je navedeno u obrazloženju predloga za nagradu, ono što je ovu skromnu majku dvoje dece i baku četvoru unučića izdvojilo, jeste njeno višedecenijsko, potpuno i nesebично angažovanje na radnom mestu odgovorne sestre na odeljenju za plućne bolesti i TBC Opšte bolnice Novi Pazar, tokom kojeg je svojom stručnošću, profesionalnošću i predanošću poslu, zadobila poštovanje i zahvalnost bolesnika, koleginica i kolega kao i lekara ovog odeljenja. „Nesebичno se predaje svemu što je u službi profesije i interesu pacijenata“ navele su koleginice Miroslave Filipović predlažući je za prestižnu nagradu.

Fondacija „Dušica Spasić“ svake godine dodeljuje dve nagrade a dobitnici mogu biti jedna medicinska sestra –tehničar KCS i jedna sestra-tehničar iz Republike Srbije.

B.B.

Снимцио: А. МИЛОРАДОВИЋ

Hepathrombin®

Hepathrombin®	krem	300 i.j./g	40 g
Hepathrombin®	krem	500 i.j./g	40 g
Hepathrombin®	gel	300 i.j./g	40 g
Hepathrombin®	gel	500 i.j./g	40 g

Hepathrombin se primenjuje:

- za lečenje zapaljenja površinskih vena (površinski tromboflebitis) i olakšanja tegoba (npr. bola) kod površinskih promena na koži kao što su površinske modrice i hematomi (krvni podlivi).

Pre upotrebe detaljno proučiti uputstvo! O indikacijama, merama opreza i neželjenim reakcijama na lek posavetujte se sa lekarom ili farmaceutom.

svako dobro **Hemofarm**

član STADA grupe